

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתָךְ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גיליון חג
מורחב

ה' נותן לנו כח השנה לגלות שכל האחדויות הבסיסיות, של זמן, מקום ונפש מתחברות – והכל מגלה את "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". זאת עלינו להפיץ וללמד לעצמנו ולכל העולם בשנה הקרובה, תהא שנת פלא גדול, פלא של הופעת משיח הבא לבשר שהכל הוא אחד.

[מתוך השיעור 'עבודת תשפ"ג – גילוי ה"אחד"']

נצבים תשפ"ב – ראש־השנה תשפ"ג

נצבים תשפ"ב - ר"ה תשפ"ג

<p>הדרן לפרקי אבות 37 פרקי אבות – פרק ו משנה יא סיום חגיגי</p> <p>משפט לה' 38 קדושת לוי ה' עושה תשובה</p> <p>שלבי הגירושין 40 "ויצאה והיתה" – הערות במסכת גיטין ביאור פסוקי פרשת גירושין</p> <p>הסיפור החסידי 41 הבעל שם טוב זכור כל הנשכחות</p> <p>מענות ותשובות 44 תשובות הרב לשואלים מוזיקה יהודית לאומות העולם, גימטריאות ובעלי מופתים</p> <p>פְּאֲזֹר לְיַצְיָאֵי כִּי קְרוֹב אֱלֹהֵי הַדָּבָר רְזִי יִלְפָד אוֹתָנִי עַל דְּרָךְ קִצְרָה שְׁהִיא אֲרָפָה וְעַל דְּרָךְ אֲרָפָה שְׁהִיא קִצְרָה 45</p>	<p>מכתב הרב 04 לשנה החדשה</p> <p>מכתב הרב 05 למפיצים ולקוראים</p> <p>סליחות עם דוד המלך 06 התוועדות הכנה לסליחות ראשונות (ח"א) הסליחה של דוד המלך ולקייחת האחריות של הקב"ה</p> <p>"טוב וסלח" 14 התוועדות הכנה לסליחות ראשונות (ח"ב) אור האהבה וכלי היראה, התבוננות ב"טוב" וב"סלח"</p> <p>עבודת תשפ"ג – גילוי ה"אחד" 21 שיעור הכנה לשנה החדשה עיון ברמז השנה החדשה – החדרת האחדות בממדי עולם־שנה־נפש</p> <p>"יחינו מימים" 28 שיעור חר"ה תשפ"ב שני ימי המלכה – "יום תרועה" ו"יום הזכרון"</p> <p>"לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה" 34 כוונה לפרק כ"ד בתהלים הקבלת פסוקי המזמור לעשר הספירות</p>
---	--

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה נצ"א אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעד

הקדמת המערכת

שבת שלום ושנה טובה לכל בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם ובכללם לקוראי **נפלאות היקרים**. לפניכם **גליון חגיגי ומורחב** לשבת פרשת נצבים ולראש השנה הבעל"ט, מלא וגדוש בכל טוב, שיעורים, התוועדויות וסיפורים חסידיים לכל המשפחה.

מה בגליון?

קודם כל, **שני מכתבים של הרב יצחק גינזבורג שליט"א אליכם הקוראים** – הראשון **המסר ברוחניות** לשנה הבאה והשני **קריאה לתרגם אותו לגשמיות**. אל תפספסו ו"לא המדרש עיקר אלא המעשה". **הזדרזו והרחיבו את צינורות הברכה שלכם**.

לצד המדורים הקבועים, מצטיין גליון החג בריבוי שיעורים, חדשים גם ישנים: נפתח בשני חלקי **השיעור הכנה לסליחות** ממוצאי שבת שעברה – הראשון מלמד כיצד עלינו לומר **סליחות עם דוד המלך** (עם דמיון מודרך מיוחד). זהו שיעור רלוונטי לימי הסליחות שעוד נותרו, וגם **לתיקון חטא אדם הראשון השייך לראש השנה** (יום בריאת אדם ויום חטאו). השני הופך את אורת הסליחות, מגלה בה את טוב ה' וקושר את כל **בקשת הסליחה לדרך צלחה בשליחות שמחה**.

השיעור המרכזי לחג הוא שיעור על עניינה של שנת **תשפ"ג** – תהא שנת פלא גדול – בה עלינו לגלות את אחדות ה' בזמן ("**יום אחד**"), במקום ("**מקום אחד**") ובנפש ("**בשר אחד**"). השיעור הזה הוא רק ראשיתה של התבוננות יפהפיה ומעמיקה שתלווה אותנו אי"ה אל תוך השנה הבעל"ט.

ונקנח בשני שיעורים מליל ראש השנה שעבר. השיעור הרביעי עוסק ב**שני ימי ההמלכה** (כשבתוכו 'מובלע' מדור מלכות ישראל) ויש בו התבוננות נאה על **שמותיו השונים של ראש השנה**. השיעור החמישי הוא **כוונה קצרה ופשוטה במזמור כד – הסגולה לפרנסה בתפלות ערבית של ראש השנה**.

גליון ארוך, אותו ניתן ללמוד בנחת בשבת הבעל"ט (שני השיעורים הראשונים) ובשני ימי ראש השנה (שלשת השיעורים האחרונים).

סדר לימוד לשבוע פרשת וילך הבעל"ט:

משנה יומא פרק ה'; ג"ך יומי, ספר ישעיה פרקים ס"טו (סיום הספר!).

שבת שלום וכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה,

המערכת

בע"ה כ"ג אלול תשפ"ב

הכתב לראש השנה

לקראת ראש השנה, שלוחה ברכת שנה טובה ומתוקה לכל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם.

המשימה העיקרית של השנה הבאה עלינו לטובה היא הפצת האמונה ב"הוי' אחד", להחדיר את אחדות ה' בכל המציאות: "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^א, החל בתודעה שלנו, בני ישראל, ועד להכרת כל באי עולם, "וכל בני בשר יקראו בשמך". סימן לכך במספר השנה, **תשפג**. המלה "אחד" כתובה שלש פעמים במעשה בראשית, "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד", "וַיִּקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד", "וַיִּדְבַק בְּאַשְׁתּוֹ וַהֲיוּ לְבֶשֶׂר אֶחָד", וסכום שלשת הביטויים: **יום אחד, מקום אחד, בשר אחד** שווה 783, **תשפג!** כאשר ג פעמים **אחד** = **הוי' אחד**.

יום-מקום-בשר הם שלשת ממדי המציאות, "עולם שנה נפש": "יום אחד" הוא ממד הזמן, שנה; "מקום אחד" הוא ממד המקום, עולם; ו"בשר אחד" הוא הנפש, המודעות האנושית – ובכל אלו יש לגלות את "הוי' אחד".

נראה כאילו העולם מעלים את ה', "רשות הרבים" הרחוקה מ"רשות היחיד" האלקית, בשינויי הזמנים והמקומות ובנפתולי הנפש. אך באמת כל הריבוי מתאחד ב"הוי' אחד": אחדות ה' (א) בשמים ובארץ (ת), שבעת הרקיעים והארץ) ובארבע רוחות העולם (ד). אֶחָד הוא גם ירידת הנשמה לגוף: משרש הנשמה כפי שהיא עומדת לפני ה' (א), דרך השתלשלות העולמות עד להתלבשות בגוף גשמי בעולם הזה (שבעת הרקיעים – נשמה, וארץ – גוף), ועד לקיום השליחות להפיץ-לפרסם אלקות בארבע רוחות העולם (ד). וכשם שהנשמה בשורשה מאמינה בה', כך יש לעורר את האמונה בתוך החשך של העולם הזה, ועד שמתגלה "יתרון האור מן החשך" באחדות ה' הנושאת הפכים, ריבוי ואחדות כאחד.

השנה הבאה עלינו לטובה היא 'שנת הקהל'. מעמד הקהל הוא אחדות ישראל נפלאה, בשמיעת דברי התורה בבית המקדש מפי מלך ישראל, כמו מעמד הר סיני. כך מתגלה אחדות ה' בישראל, ומהם לכל העולם כולו, "כי מציון תצא תורה ודבר הוי' מירושלם".

יש להפיץ את אחדות ה' בישראל ובכל העולם, ובכך לקרב את הגאולה, ביאת המשיח בחדד וברחמים, "לכשיפוצו מעינותיך חוצה" אז "קאתי מר" דא מלכא משיחא^ב.

הי רצון שהשנה הבאה תהא שנת פלא גדול, בביאת משיח צדקנו ("פלא יועץ"^ג), מלך המשיח שיקרא את התורה באזני כל ישראל בבית המקדש השלישי, "במוצאי שביעית בן דוד בא"^ד, במהרה בימינו אמן.

כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה!

א דברים ו.ד. מפסוקי 'מלכויות' בראש השנה (ר"ה לב, ב).
ב כדברי המשיח למורנו הבעל שם טוב בעליית נשמה בראש השנה תק"ז. אגרת הקדש בסוף ספר בן פורת יוסף ובתחילת ספר כתר שם טוב.

ג ישעיה ט, ה.

ד מגילה יז, ב.

ב"ה

לכל הידידים, הלומדים והמפיצים בכל אתר ואתר

אנו עומדים בסיכומה של שנה ובפתחה של שנה חדשה. הרבי מליובאוויטש הדגיש שזהו הזמן 'להרחיב את הצינורות' – לקבל החלטות על פעילות רחבה ועל צדקה בשופי ולזכות לשם כך בשפע חדש מן השמים.

ברוך ה', ישנה פעילות גוברת והולכת של "העמידו תלמידים הרבה", שבונה את דור השליחים הבא ודורשת ממון רב – ואשרי כל השותף לה בפעילות ובממון. עם זאת, חשוב לזכור כי הלב החי והפועם של הכל הוא הפצת פנימיות התורה – היא המניעה את העשייה ובה תלויה הגאולה.

ברוך ה', בפעילות השוטפת הזו של 'גל עיני' (נפלאות, אביטה-נפלאות, כתיבת הספרים והשיעורים, כתיבת והקלטת הניגונים וכמובן קיום השיעורים והשידורים) אנחנו נמצאים בגרעון שוטף עצום. לצד זאת, התכניות לא עוצרות ונמצאות בקנה תוכניות גדולות רבות שרק מחכות לתקצוב.

לאור זאת, אנו יוצאים בקריאה לכולם להטות כתף לפעילות – לעשות הוראת-קבע משמעותית או להגדיל בצורה משמעותית את הוראת-הקבע הקיימת, מעל ליכולת הקיימת כרגע, כדי לזכות בשנה הבאה ליכולת חדשות, "ובחנוני נא בזאת אמר הוי' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די"!

כמובן, גם את הצדקה של הזמנים המסוגלים בזמנים הבאים עלינו לטובה – ערב ראש השנה, פדיון כפרות וערב סוכות – מומלץ להקדיש להפצת המעיינות, הסגולה ל"קאתי מר – דא מלכא משיחא" תיכף ומיד ממש.

בברכת כתיבה וחימה טובה לשנה טובה ומתוקה
הרב יצחק גינזבורג
גל עיני

תרמו:

באשראי: bit.ly/ge-donation

בטלפון: 052-5065243

בהעברה בנקאית: גל עיני, בנק מזרחי טפחות 20,

סניף נס ציונה 511, ח-ן 166063

סליחות עם דוד המלך

קיצור מהלך השיעור

לפנינו חלקו הראשון של שיעור ההכנה לסליחות. בפרק א שבו הוסבר שבסליחות יש להזדהות עם דוד המלך – הנשמה הכללית שמתוודה, מבקשת סליחה ומורה תשובה ליחיד. מעשה דוד וכת שבע היה בחדש אלול והסליחה הסופית עליו ביום הכיפורים, וכאשר הולכים לסליחות יש לעשות "דמיון מודרך" של הזדהות עם שיחת התוכחה של נתן הנביא לדוד המלך – שיחה בה תגובתו הבלתי־מצטדקת של דוד גרמה גם לה' 'לקחת אחריות' על המעשה ולסלוח עליו. פרק ב כאן מאריך בעבודת "והלכת בדרכיו" שיש בסליחות, כאשר יש הדדיות בינינו ובין ה' בלקיחת האחריות על החטא ובסליחה עליו. חלקו השני של השיעור נדפס לקמן, ויש כמובן קשרים תוכניים בין החלקים, אך כדי להקל על הלומדים חלקנו את הדברים לשני מהלכים שכל אחד מהם עומד בפני עצמו.

ישראל – בקהילות אשכנז – הוא להתחיל את הסליחות דווקא בזמן הזה, "במוצאי מנוחה קדמנון תחלה"^ב. אנחנו עם דוד המלך עכשיו, והוא בעצם זה שמבקש סליחה מהקב"ה – שמודה ומתוודה, "חטאתי להוי"^ג, ואז מיד עונים

א. דמיון מודרך בסליחות

נגנו "רחמנא", "יעלה".
שבוע טוב, שתהיינה סליחות שמחות, שנה טובה ומתוקה ושמחה!

סליחות על מעשה דוד וכת שבע

אנחנו במוצאי שבת קדש, הזמן המיוחד של דוד המלך – עושים סעודת מלוה מלכה, "דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא"^א. מנהג

כ"א אלול תשפ"ב – כפ"ח.

א סידור האריז"ל לר"ש מרשקוב.

ב הסליחה העיקרית ליום א'. וראה במאמר הנדפס בריש סליחות בהוצאת קה"ת על ההשראה שמקבלים משבת לפתיחת הסליחות ב"לך אדני הצדקה ולנו בשת הפנים" (דניאל ט, ז).

ג "חטאתי להוי" עולה 484, כב ברבוע – שלמות כב

נערך מרשימת הרב ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. מוצש"ק

דוד לא מתנצל, כמו שאול לפניו, אלא מיד מרים ידיים, מודה ואומר "חטאתי להוי"

יום יסוד תומכי תמימים. לא בכדי הרבי הרש"ב בחר ביום הזה – יום שיש בו הוראה וכח מיוחד שה' נותן לנו, לכל יחיד ויחיד, לעשות תשובה, שהרי "לא היה דוד ראוי לאותו חטא

אלא להורות תשובה ליחיד"¹. לפי דעה אחרת המעשה היה בכ"ד אלול². כלומר, יום אחד לפני בריאת העולם – השבת שלפני "יום אחד"³ של מעשה בראשית.

לפי איך שאנחנו מסבירים⁴ את ימי חדש אלול, על יסוד דברי הרש"ש⁵, הכל רומז להשתלשלות העולמות – עשרת הימים הראשונים כנגד עשר ספירות דא"ק, שבעה ימים שהם המדות דעקודים (גם תהו, אבל תהו יציב⁶), שבעה ימים שהם המדות דנקודים (עולם התהו שנשבר), ומכ"ה אלול מתחיל השבוע השלישי, התיקון של עולם האצילות. כתוב⁷ שעולם העקודים הוא אברהם אבינו, עולם הנקודים הוא יצחק אבינו ועולם הברודים – התיקון, מכ"ה אלול והלאה – כנגד יעקב אבינו, בעל עולם האצילות, עולם התיקון.

לפי זה, ט"ו אלול יוצא ההוד דעקודים. בעולם העקודים כל האורות עקודים בכלי אחד⁸, יש אחדות בין הספירות, ובכל זאת כל יום הוא ספירה מיוחדת. ההוד הוא גם התמימות⁹ של כולם יחד וגם השרש והמקור של "הודי נהפך עלי למשחית"¹⁰. זהו גם יום טוב בשביל המעשה של דוד ובת שבע, שהוא "נורא עלילה על בני

לו בפי נתן הנביא "גם הוי' העביר חטאתך לא תמות"¹¹.

נתן הנביא ספר לו את המעשה של כבשת הרש ודוד המלך אמר "בן מות האיש ההוא"¹². דוד המלך בעצם פוסק

את הדין לעצמו. זהו המקור של פירוש הבעל שם טוב, שיש ענין להזכיר אותו במוצאי שבת, ל"נפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו"¹³. הוא אומר ש"מדעתו ושלא מדעתו" הוא דבר אחד – שהאדם פוסק את הדין על מישהו אחר אבל בעצם הולך עליו, "מדעתו" שמגיע כך וכך ו"שלא מדעתו" שפוסק על עצמו. אחרי שדוד שומע את המשל הקשה ופוסק את הדין, נתן, הנביא שלו, פונה אליו – "ויאמר נתן אל דוד אתה האיש", זה אתה! אתה פסקת לעצמך את הדין. דוד לא מתנצל, כמו שאול לפניו¹⁴, אלא מיד מרים ידיים, מודה ואומר "חטאתי להוי"¹⁵ ונתן מגיב באותו פסוק "ויאמר נתן אל דוד גם הוי' העביר חטאתך לא תמות".

מעשה דוד ובת שבע באלול

גם עצם המעשה של דוד ובת שבע היה בחדש אלול. מתי בדיוק? יש שתי דעות: לפי דעה אחת מעשה דוד ובת שבע היה בט"ו באלול¹⁶. ט"ו באלול הוא "סיהרא באשלמותא" של אלול, מזל בתולה. במסורת חב"ד ט"ו אלול הוא גם

אתון דאורייתא, כך שהוא כולל את כל סוד היודי לפי סדר האלף בית (וראה דרך מצותך מצות יודי ותשובה).

רק "חטאתי" עולה חתך, השם הקדוש היוצא מסופי התיבות "פוחת את ידך" (תהלים קמה, טז; וראה פע"ח שער הזמירות פ"ה), היינו שאמירת "חטאתי" פותחת את שערי התשובה כאשר ידוימינו פשוטה לקבל שבים (ראה תנחומא בשלח טו). במספר סידורי "חטאתי" עולה 50 – זהו יודי המגיע עד נ שערי בינה תשובה.

ד שמואל ב יב, יג.

ה שם פסוק ה.

ו מבוא משמו בלקומ"א קיג.

ז אבות פ"ג מט"ז.

ח שמואל"א טו, טו כא.

ט זהר ח"א ח, ב.

י לקו"ד ליקוט טז אות יד. ובכ"מ.

יא ע"פ ע"ז ד, ביה, א.

יב בזהר הנ"ל.

יג בראשית א, ה.

יד ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ט עמ' 124; מש"ה ח"ט עמ' 195.

טו נהר שלום סדר כוננת ר"ה (עמ' קנד).

טז חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 48. ובכ"מ.

יז הגהות הרנ"ש על אוצ"ח כד.

יח ראה ע"ח ש"ו פ"א (מ"ת). ובכ"מ.

יט סוד ה' ליראיו ש"א פי"א.

כ דניאל י, ח.

— אבל לרבים יש כח מיוחד, והתשובה שלהם לא מוכיחה שגם יחיד יכול לעשות תשובה ושיסלחו לו. אחרי חטא המרגלים כתוב "סלחתי כדברך"^{כז}. אנחנו אומרים זאת ביום הכיפורים, שהוא בעצם יום הסליחה על חטא העגל^{כח}, כי הוא כולל את כל החטאים הרבים שחטאנו במדבר, אחרי יציאת מצרים, אחרי מתן תורה (וחטא המרגלים הוא גמר הגזרה־הפקידה של חטא העגל^{כט}). כתוב^ל שיום כיפור הוא גם יום הסליחה על חטא דוד ובת שבע — באותו יום נתן הנביא הוכיח את דוד ובסוף בשר לו שה' העביר את חטאתו.

אם כן, ביום כיפור יש גם את הסליחה על חטא העגל, החטא הגדול של הרבים, וגם את הסליחה על החטא הגדול של היחיד. אף על פי שדוד הוא יחיד, הוא נשמה כללית, מייצג את כל עם ישראל — כל אחד ואחד הוא כמו דוד המלך, שאם הוא רק לא ישתדל להתנצל ומיד יאמר "חטאתי להוי'", אז "גם הוי' העביר חטאתך".

שני הדברים האלה, ה"סלחתי כדברך" של חטא העגל ו"גם הוי' העביר חטאתך" של דוד, היו ביום כיפור. חטא העגל עצמו לא היה ביום כיפור — הוא היה בי"ז תמוז^{לא} וחטא המרגלים היה בתשעה באב^{לב} — אבל חטא דוד ובת שבע היה בחדש אלול. כל החדש הזה הוא חדש של תשובה, עם הרחמים, עם "אני לדודי ודודי לי"^{לג} — הכל רקע והקשר של מעשה דוד ובת שבע.

שלשת שלבי הסיפור

יש דבר בעולם שנקרא דמיון מודרך. בסיפור של דוד המלך עם נתן הנביא והמשל של כבשת

אדם^{כא} (כי "לא היה ראוי דוד לאותו חטא" אלא רק "להורות תשובה ליחיד", כנ"ל), ומה שקרה הוא פגם בתמימות האחדות של עם ישראל. שוב, עולם העקודים הוא אחדות — שייך לאברהם אבינו.

לפי אותן כוונות, כ"ד אלול הוא המלכות של עולם התהו — היום בו מלך המלך השביעי, בעל חזן בן עכבור^{כב}. כתוב ש"ארעא אתבטלת"^{כג} — המלך השביעי לא נשבר ומת כמו שאר המלכים הקודמים לו, רק שה"ארעא", המלכות, התעלפה. הבעל שם טוב, שיש ענין להזכיר אותו במוצאי שבת, אמר^{כד}: כשבאתי לעולם, מצאתי את העולם מתעלף בעלפון קשה, בתרדמת, "אני ישנה ולבי ער"^{כה}, ואני באתי ללחוש באזני העם את שמו האמתי, ישראל — שהוא השם שלי, ישראל בעל שם טוב — כסגולה לעורר את העם מהעלפון שלו.

בכל אופן, העיקר לעניננו שלשתי הדעות מעשה דוד ובת שבע היה עכשיו, בחדש אלול. או שהיה לפני כמה ימים או שעתיד להיות בעוד כמה ימים. אנחנו בתקופה הזו של דוד ובת שבע. על זה צריך לבקש סליחה.

"סלחתי" ביום כיפור — לכלל ולפרט

יש שני חטאים גדולים, הראשון הוא חטא העגל שגם בו כתוב ש"לא היו ראויים ישראל לאותו החטא אלא להורות תשובה לרבים"^{כו}

אם כן, ביום

כיפור יש גם את הסליחה על חטא העגל, החטא הגדול של הרבים, וגם את הסליחה על החטא הגדול של היחיד

כז במדבר יד, כ (וראה תו"ש כי תשא קמה ובנסמן שם).
כח רש"י על שמות לא, יח.

כט ראה רש"י לבמדבר יד, לג.

ל זהר ח"א ח, ב. וראה ניצוצי זהר שם.

לא תנחומא כי תשא לא.

לב תענית כט, א; סוטה לה, א.

לג שה"ש ו, ג.

כא תהלים סו, ה. ראה תנחומא וישב ד.

כב בראשית לו, לח'לט. ספר הליקוטין ויצא פל"ו.

כג זהר ח"ב קעו, ב.

כד אור ישראל ח"א בסיפור "אני ישנה ולבי ער" וש"נ.

כה שה"ש ה, ב.

כו ע"פ ע"ז ד, ב'ה, א.

האיש". אז צריך מיד להגיב "חטאתי להוי". אז זוכים לשמוע את ה"גם הוי" העביר חטאתך לא תמות".

ב. "גם הוי" העביר חטאתך – הדדיות בסליחות לקיחת האחריות של דוד ושל ה'

המפרשים שואלים שאלה פשוטה בפשט – מה היא המלה "גם" כאן? מספיק לומר "הוי" העביר חטאתך לא תמות" – מה פירוש "גם הוי"? יש כמה וריאציות של פירוש^ט, שרובן ככולן מסבירות שכמו שאתה עשית כעת דבר טוב, הודית ולא התביישת, גם ה' יעשה טוב. הרי ה' הוא טוב, "טוב וסלח"^י – ה' יעשה את הטוב, הוא כבר עושה את הטוב וכבר העביר את

חטאתך, לא תמות. זהו פירוש אחד.

יש פירוש קצת יותר פנימי^י: דוד אומר "חטאתי להוי". מה פירוש "חטאתי להוי"? אני אחראי, לא מאשים אף אחד, רק את עצמי. אמרנו שדוד לא מצטדק, כמו שאול המלך לפניו, אבל בעצם בכך שדוד מיד מודה בחטא הוא מתקן תיקון יסודי הרבה יותר – הוא מתקן את אדם הראשון, שבמקום להודות בחטאו באכילה מעץ הדעת טען "האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואכל"^י. במקום להודות,

מה התכוונו

כשהזכרנו דמיון מודרך? שלפני הסליחות צריך לשמוע את שלשת שלבי השיחה בין דוד לנתן. צריך לשמוע את "אתה האיש", את האצבע המאשימה – אומרים אלי "אתה האיש". אז צריך מיד להגיב "חטאתי להוי". אז זוכים לשמוע את ה"גם הוי" העביר חטאתך לא תמות"

הרש יש בעצם שלש דרגות, שלשה שלבים, שלש נקודות שיא של הסיפור המרתק הזה:

הנקודה הראשונה, אחרי שנתן אומר לדוד את המשל של כבשת הרש, ודוד פוסק לעצמו שאותו האיש הוא בן מות, נתן פונה אליו בתעוזה של קדושה – אפשר לומר – ואומר לו "אתה האיש!".

אחר כך, הדבר השני, התגובה הספונטאנית של דוד, שמגיב מיד, בלי לחשוב לרגע – "חטאתי להוי". הוא יודע שהוא פסק לעצמו את הדין.

אחר כך, באותו פסוק ממש, נתן עונה "גם הוי" העביר חטאתך לא תמות". זהו אותו פסוק – "ויאמר דוד אל נתן חטאתי להוי" ויאמר נתן אל דוד גם הוי" העביר חטאתך לא תמות". דוד מיד מרים ידים ואומר "חטאתי להוי" ונתן מיד אומר "גם הוי" העביר חטאתך לא תמות".

מה התכוונו כשהזכרנו דמיון מודרך? שלפני הסליחות צריך לשמוע את שלשת שלבי השיחה בין דוד לנתן (והרמז: סליחות עולה דוד-נתן!). הרבה פעמים אמרנו^י שצריך לסגור עינים ולנסות לשמוע את הכרוז שיוצא כל יום מהר חורב "שובו בנים שובבים"^י. אבל כשיש דברים לא טובים צריך לשמוע את השיחה של דוד ונתן. כל אחד צריך להזדהות עם דוד המלך, יותר מכל נשמה אחרת – הוא המלכות, הוא כנסת ישראל. צריך לשמוע את "אתה האיש", את האצבע המאשימה – אומרים אלי "אתה

לו ראה רד"ק, ר"י קרא ועוד.

לו תהלים פו, ה. וראה באורך ח"ב של השיעור – נדפס לקמן.

לח ראה יסוד העבודה ח"ג פ"ז.

לט בראשית ג, יב.

לד הובא בכ"ד מספר שכחת לקט מערכת דוד וזרעו כא. תורת חיים סנהדרין קז, א ד"ה "ראויה היתה בת שבע". בן יהודע סנהדרין ע, ב ד"ה "עכשיו יאמרו". ועוד.

לה ירמיה ג, יד וכב.

דוד המלך היה יכול להאשים אחרים בחטאו – את בת־שבע (גלגול חוה), שעלתה להטרה על הגג, את אוריה, שסרב לרדת לביתו וגם את ה"נורא עלילה על בני אדם" שגלגל את החטא

ומיד להפטר מהחטא^מ, אדם הראשון האשים את אשתו וגם את ה' שנתן לו את האשה ("כאן כפר בטובה"^{מא}). כתוב^{מב} שדוד ובת שבע הם הגלגול העיקרי של אדם וחוה והם באים לתקן אותם (**אדם** ר"ת **אדם-דוד-משיח**^{מג}, סדר התיקון שלו). גם דוד המלך היה יכול להאשים אחרים בחטאו – את בת־שבע (גלגול חוה), שעלתה להטרה על הגג^מ,

את אוריה, שסרב לרדת לביתו (העשיר רצה להחזיר את הכבשה לרש, שהתעקש שלא לקחת אותה!), וגם את ה"נורא עלילה על בני אדם" שגלגל את החטא (כנ"ל) – אבל הוא לוקח את כל האחריות על עצמו, "חטאתי להוי"^מ, ובכך מתקן את חטא אדם הראשון. רואים כאן דבר חשוב, שישנם שני סוגי תיקונים לחטא – או לא להכשל שוב באותו חטא (על דרך העמידה בנסיון "באותו מקום ובאותה אשה"^{מח}) או דווקא כן להכשל, אך לא להאשים את הזולת בכשלונו... מה קורה כשדוד לוקח אחריות ואומר "חטאתי להוי"^מ? "גם הוי" לוקח אחריות! הרי, כמו שאמרנו, כל הסיפור הזה הוא "נורא עלילה על בני אדם", כל הבעיות שלנו הן "נורא עלילה על בני אדם" – לכן גם ה' אומר "חטאתי להוי"^מ, גם ה' לוקח אחריות.

התדמות ה' וישראל

אם כן, "גם הוי" אומר שצריך לעשות משהו

כמו ה' וה' עושה כמונו. בפרשת שבוע יש מצות "והלכת בדרכיו"^{מו}, מצוה להתדמות אליו יתברך בכל המדות הטובות שלו^{מז}.

מקשים שהרמב"ם אומר^{מח} שכל המדות הטובות וכל מעשי החסד הנגזרים מהן כלולים ב"ואהבת לרעך כמוך"^{מט} – מה אם כן מחדשת מצות "והלכת בדרכיו"? הרבי מסביר^מ שהחידוש הוא שהעשייה צריכה להיות מתוך מודעות שלמה שאני הולך בדרך ה' – "שהתנהגותו ברחמים וחנינה כוונתה ומטרתה היא להתדמות לבורא". הכוונה הזו גם משנה את האופי של המצוות ומחדירה בהן תכונה של הליכה-התקדמות אין סופית – "שעבודת האדם בקיום התורה ומצוות צריכה להיות באופן של הליכה, שלא בערך או גם למעלה ממדידה והגבלה, על ידי שהאדם מעורר ומגלה את עצם נשמתו, שהיא 'חלק אלוך ממעל ממש', שאז נעשה 'דומה לבוראו'". לי המוגבל, מתוך שיש לי "חלק אלוה ממעל ממש"^{מא}, שהוא אין סוף, יש בחינה של נמנע הנמנעות^{מב}, כח לחבר גבול ובלתי-גבול^{מג}. מיד אחרי "והלכת בדרכיו" כתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך"^{מד} – כאשר יהודי מקיים "והלכת בדרכיו", מתדמה לה' מתוך מודעות וכוונה שלמה להתדמות אליו יתברך, מתגלה בו לעיני כל העמים האין סוף, בלי גבול בתוך גבול, וכל העמים יראים ממנו (על דרך יראת העם מקרני ההוד של משה

מו דברים כח, ח.

מז ראה סוטה יד, א; סהמ"צ לרמב"ם עשה ח ועוד.

מח ראה הלכות אבל פי"ד ה"א.

מט ויקרא יט, יח.

נ לקו"ש ח"ד תבוא ושוב באורך חל"ד תבוא ב (ונתבאר באריכות ובעומק בהתוועדות הכנה לסליחות כ"א אלול תשס"א).

נא תניא פ"ב.

נב תשובות הרשב"א סוף תשובה יח.

נג ראה **אשא עיני** מאמר "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל יכול" (נתבאר במבחר **שיעורי התבוננות** ח"ב), ובארוכה שם במאמר "שלשה חושים".

נד דברים כח, ט.

מ מדרש תהלים פ"ק.

מא רש"י לבראשית שם.

מב ראה מגלה עמוקות משפטים.

מג ספר הליקוטים האזינו ועוד.

מד שמואל"ב יא, ב ואילך.

מה יומא פו, ב; רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"א.

גילוי ה"חלק אלוה ממעל ממש" שבנו ב"והלכת בדרכיו" מגלה שזה הדדי וה' מתנהג כמונו, "הוי' צלך"

לא להחזיק טינה, לא לנטור וודאי לא לנקום^{כב}. הסליחה לכולם כוללת גם סליחה לה' עצמו, 'לסגור חשבון' בסליחות (לשון רבים) – אני סולח לך ואתה סולח לי (כמו שלמדנו פעם באריכות^{כג}). כשאני אומר "חטאתי להוי'" ולוקח אחריות

– ה' לוקח את האחריות אליו. כשאני סולח לה' – גם הוא סולח לי.

סליחות "בצלם אלהים"

ורמז יפה לענין: אם עושים את החשבון של שלשת השלבים שהזכרנו – שנחשוב עליהם עכשיו, לפני שאומרים סליחות – הערך הממוצע של שלשת הביטויים "אתה איש", "חטאתי להוי'" ו"גם הוי' העביר חטאתך לא תמות" הוא 959 (ז פעמים 137), שעולה "אך בצלם יתהלך איש"^{כד}. "צלם" הוא צל, צלם – ה"ל של הצלם היא המקיף הקרוב וה"ם היא המקיף הרחוק^{כה}. כל החיים שלנו אנחנו הולכים בצלם וצלם הוא "הוי' צלך על יד ימינך", הבחינה הזו שזוכים לה על ידי "והלכת בדרכיו" – הליכה אין סופית מתוך מודעות של דרכי ה'.

כשאדם מגלה בהנהגה של טוב וחסד שנברא "בצלם אלהים"^{כו} מתגלה ש"הוי' צלך על יד ימינך" (דווקא במדות של קו הימין^{כז}). "בצלם אלהים" בגימטריא אברהם (ו"אך בצלם יתהלך איש" בגימטריא אברהם במספר קדמי) – אברהם, איש החסד^{כח} והאהבה^{כט} ("ימינך"), הוא היהודי הראשון שמגלה את ה' בעולם, ואכן, ה'

כב ראה רש"י על ויקרא יט, ח.
כג ראה שיעור כ"ג אלול ס"ט.
כד תהלים לט, ז.
כה קונטרס חסדי דוד אות ב, ובכ"מ.
כו בראשית א, כז.
כז וראה גם כלל גדול בתורה עמ"ס, ובכ"מ.
כח זחר ח"ג רפכ, ב, ובכ"מ.
כט ישעיה מא, ח.

רבינו^{נא}!

גם ה' מתדמה אלינו, כמו שמפרש הבעל שם טוב^{נב} את הפסוק "הוי' צלך על יד ימינך"^{נח} – ה' מתנהג כמו צל אחריו, לפי ההתנהגות שלנו (וכפירוש הרב המגיד ממעזריטש^{נט} ל"דע מה למעלה ממך"^ס – "דע" שכל

מה ש"למעלה" הוא "ממך", איך שאני מתנהג כך ה' מגלה אצלו). גילוי ה"חלק אלוה ממעל ממש" שבנו ב"והלכת בדרכיו" מגלה שזה הדדי וה' מתנהג כמונו, "הוי' צלך" – אני מתנהג כמו ה', ומתוך ההתנהגות שלי ה' יתנהג כך על אחת כמה וכמה, ביתר שאת ויתר עז.

לכן, אם רוצים לשמוע "גם הוי' העביר חטאתך", רוצים שה' יסלח לנו, גם אנחנו צריכים לסלוח לכולם – לקיים בעצמנו סלח-מחל-כפר^{סא}, כפי שמבקשים מה'. לא להקפיד,

נה שמות לה, ל, וראה מעין גנים ח"ב כי תשא.
נא רבי אליעזר הגדול דרש את הפסוק על "וראו כל עמי הארץ וגו'" על תפילין שבראש (ברכות ו, א). יש להסביר את הקשר בין הפשט לדרשה באופן דו-כיווני: דווקא אחרי קיום מצות "והלכת בדרכיו" כדבעי מגלה מצות תפילין את הדמיון של היהודי לה' – שגם מניח תפילין (שם, וראה ד"ה "איתא במדרש תילים" תרנ"ג) וכאשר ראה משה את אחורי ה' הוא ראה דווקא את קשר התפילין של ראש שלו (ברכות ז, א) – ולאידך מצות תפילין היא נתינת כח להליכה בדרכי ה' כדבעי.

נד הוספות לכש"ט (קה"ת) עח (וש"נ).

נח תהלים קכא, ה.

נט אור תורה (קה"ת, הוצאה שניה) אות תפ.

ס אבות פ"ב מ"א.

סא סלח-מחל-כפר הוא מאמר האות סמך (ראה בחוברת **אמת למד פיר**, ועוד) – הכח של "סמך הוי' לכל הנפלים" (תהלים קמה, יד), "שבע יפל צדיק וקם" (משלי כד, טז), השייך בעיקר למי ששרש נשמתו ממלכות, דוד המלך (שהוא "בר נפלא"), כאשר גם אם "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל [מזל בתולה, של חדש אלול]" (עמוס ה, ב) הרי "ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת" (עמוס ט, יא; וראה זהר ח"ג ו, א"ב). ורמז: סופי התיבות של סלח-מחל-כפר הם רחל, סוד המלכות (וכן שאר האותיות, ראשי ואמצעי תיבות סלח-מחל-כפר, גם עולות רחל – כך שהכל עולה בי"פ רחל, יחוד רחל הקטנה ורחל הגדולה, ז"פ חיים וכו').

יארִיךְ ימים וחפֵץ הוּי' בידו יצלח". הסיום, התכל'ס של המשיח, הוא הצלחה. ה"יצלח" הזה הוא כי הקב"ה סולח לו. רש"י מסביר שם בפשט שהמשיח עצמו הוא חוטא, הוא צריך סליחה, וכשהוא מבקש סליחה – ולא סתם מבקש סליחה אלא "אם תשים אשם נפשו" – אז "יראה זרע יארִיךְ ימים", פסוק שחזו"ל דורשים על יום כיפור^פ, "וחפֵץ הוּי' בידו יצלח". מהסליחה, שה' סולח לו, המשיח מצליח. המשיח צריך הרבה הצלחה – יש לו דרך קשה, יש הרבה מכשולים שצריך לסלק מהדרך שלו כדי שיוכל ללכת בדרך צלחה, לבקוע לצלוח את ים הקשיים ולהצליח לגאול את עם ישראל ואת העולם כולו^{פא}.

"גם הוּי"

שוב, "גם הוּי" אומר שגם ה' כמוך – אתה אמרת "חטאתי להוּי" ו"גם הוּי העביר חטאתך לא תמות". האם יש בכל התנ"ך עוד פעם "גם הוּי"? רק עוד פעם אחת, בתהלים – "גם הוּי יתן הטוב וארצנו תתן יבולה"^{פב}. הפסוק הזה בא אחרי פסוק מאד חשוב וידוע לנו – "אמת מארץ תצמח [גם ר"ת אמת, כידוע^{פג}] וצדק משמים נשקף"^{פד}. כמו שהארץ תצמיח אמת גם ה' יצמיח-יגלה את כל הטוב שלו – "גם הוּי יתן הטוב וארצנו תתן יבולה".

אפשר לדרוש כאן את כל מה שאמרנו: כאשר האדם מקיים "אמת מארץ תצמח", מודה על האמת ומתוודה על חטאיו בלי להצטדק, אזי "צדק משמים נשקף" – ה' מצדו משקף את ההתנהגות שלו ומצדיק אותו. ואזי, לא רק שה' סולח לו אלא "גם הוּי יתן הטוב" ("יראה זרע יארִיךְ ימים"), כאשר הטוב של ה' מופיע דרך

אומר לו "התהלך לפני"^{פא} – אתה תוביל ואני אתנהג כמוך^{פב}.

"אם תשים אשם נפשו"

אמרנו שתיקון אדם הראשון מתחיל בודו ומסיים במשיח בן דוד (היחידה הכללית של עם ישראל^{פב}, הגילוי השלם של ה' בתוך האדם, בלי גבול-בתוך גבול). בתיאור של מלך המשיח בישעיהו נג, הפרק של משיח, יש פסוק חשוב מאד, פסוק השיא – "והוּי חפֵץ דכאו החלי אם תשים אשם נפשו"^{פג}. "הוּי חפֵץ דכאו", ה' מקיים במשיח "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם"^{פד}, והמשיח צריך לקחת את כל האשמה, "אם תשים אשם נפשו".

בפרק כ"ה בתהלים – הפרק החדש של הבעל שם טוב מח"י אלו, שהוא הפרק שאומרים בתחנון כל יום^{פה} – כתוב "אליך הוּי נפשי אשא"^{פו}, שפירושו בעצם שאני נותן את הנפש שלי

אשם^{פי}. אשם הוא תמורה, כופר, ככה מסבירים המפרשים^{פב} את "אם תשים אשם נפשו" – פשוט למסור את עצמו, "השלך על הוּי"^{פט}. ואז מה? הפסוק ממשיך – "יראה זרע

המשיח עצמו הוא

חוטא, הוא צריך סליחה, וכשהוא מבקש סליחה – אז "יראה זרע יארִיךְ ימים וחפֵץ הוּי' בידו יצלח"

פא בראשית יז, א. עא ראה רש"י על בראשית ו, ט. מבואר במעין גנים לך לך. ובכ"מ.

עב ראה ע"ח ש"ג פ"ב ובכ"ד (יחידה היינו הים של הצלם, שלמות הצלם, כנ"ל).

עג ישעיה נג, י.

עד תהלים צ, ג.

עה כפי שדובר גם בהתוועדות ח"י אלול השתא.

עו תהלים כה, א.

עז אשם היינו צירוף של ג אמות אמש, והוא הצירוף של ספירת היסוד (והי), כנודע בחכמת הצירוף, היינו תיקון פגם הבטית בו "אשם אשם להוּי" (ויקרא ה, יט) ועליו יש לומר "חטאתי להוּי".

עח כך ברש"י, ועוד.

עט תהלים נה, כג.

פ יומא פח, א וברש"י.

פא בכל האמור כאן – על הצלחה, סליחה וסילוק מכשולים – ראה באורך ח"ב של השיעור.

פב תהלים פה, יג.

פג סוד ה' ליראיו ש"א פ"ב.

פד תהלים פה, יב.

וזהו ביטוי שחוזר פעמיים בתנ"ך (כנגד קריאת שמע פעמיים בכל יום – בקשת סליחה בלילה החשך, "לערב ילין בכי", וצמיחת הטוב האלקי ביום המואר, "ולבקר רנה"¹⁹).
עד כאן, כבר הזמן של הסליחות. שהקב"ה ישלח לנו שנה טובה ומתוקה. אפשר לשיר "כתיבה וחתימה טובה".

פז תהלים ל, ו.

האדם ("חפץ הוי' בידו [דווקא] יצלח"), "וארצנו תתן יכולה" (בגילוי הטוב האלקי האינסופי הטמון בנשמות, ישראל "ארץ חפץ"¹⁹).
שוב, יש רק פעמיים "גם הוי'". כמה שוה "גם [פעמים] הוי'?" גם פעמים הוי' שוה "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"¹⁹, פסוק היחוד,

פה מלאכי ג, יב.
פו דברים ו, ד.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לַדֶּרֶךְ

- ◆ בסליחות אנו מזדהים עם דוד המלך שהודה בחטאו ובקש סליחה.
- ◆ מעשה דוד ובת־שבע אירע באלול – בט"ו (הוד דעקודים) או בכ"ד (מלכות דנקודים) – ועליו יש לבקש סליחה באלול.
- ◆ ביום הכיפורים ה' סלח על חטא העגל (חטא הכלל) ועל מעשה דוד ובת שבע (חטא הפרט).
- ◆ אם לא מצטדקים אלא מודים בחטא – ה' סולח מיד.
- ◆ כהכנה לסליחות יש לערוך דמיון מודרך: לשמוע את ההאשמה "אתה האישי!", להודות מיד "חטאתי להוי'" ולשמוע מיד "גם הוי' העביר חטאתך לא תמות".
- ◆ בכך שדוד לא מאשים אחרים בחטאו – למרות שיכל לעשות זאת – הוא מתקן את פגם אדם הראשון.
- ◆ יש שני תיקונים לחטא: (א) לא להכשל שוב. (ב) להכשל ולא להאשים אחרים בחטא.
- ◆ כשהאדם לוקח אחריות על החטא – גם ה' לוקח עליו אחריות.
- ◆ מצות "והלכת בדרכיו" היא לקיים את המצוות מתוך רצון מודע להתדמות לה'.
- ◆ בהתדמות לה' מתגלה ביהודי בלי־גבול בגבול ופחדו נופל על כל האומות.
- ◆ כשיהודי מתדמה לה' מתברר שגם ה' מתדמה לו – "הוי' צלך על יד ימינך".
- ◆ הסליחות הן הדדיות – אנחנו סולחים לה' וה' סולח לנו.
- ◆ המשיח שם "אשם נפשו" ובזכות זה מתברך ומצליח.
- ◆ יחד עם "גם הוי' העביר חטאתך" (בזכות "חטאתי להוי'") זוכים ל"גם הוי' יתן הטוב וארצנו תתן יכולה" (בזכות "אמת מארץ תצמח").

שיעור

התוועדות הכנה לסליחות ראשונות (ח"ב)

"טוב וסלח"

קיצור מהלך השיעור

בחלק נוסף של התוועדות ההכנה לסליחות דובר על כמה **היבטים חשובים** של הסליחה: **פרק א** מסביר כי **היראה היא הכלי לאהבה** ונוצרת ממנה, וכאשר **נעלם אור האהבה** יש בכך כלי היראה **להחזיר אותו**. **פרק ב** הוא התבוננות **בשלשה ביטויי "טוב"** – "טוב וחסד", "טוב ישר" ו"טוב וסלח". **פרק ג** 'משחק' לשונית עם שרש **סלח**, והופך את הסליחות להכנה עיקרית **לשליחות מוצלחת** ושמחה.

יהודי¹. האהבה שבלב היהודי היא האור הפנימי שלו. היום הראשון של מעשה בראשית הוא יום של אור, "יהי אור"², יום של אברהם אבינו³ – "אברהם אהבי!"⁴

האור הוא האהבה, אך מהי התעבות האור? מהו הכלי? כתוב שהכלי להכיל את האהבה הוא היראה, המשלימה את האהבה. להכיל פירושו גם להגביל את האור, שלא יצא מהתחום המיועד לו. כמו שחז"ל דורשים⁵ את הפסוק "ויקרא

א. "כי עמך הסליחה למען תורא"

מהתעבות האהבה נתהוותה היראה

כתוב⁶ שמהתעבות האורות התהוו הכלים – האור עצמו הופך להיות כלי על ידי התעבות. איך הדבר מתבטא בעבודת ה' של כל אחד ואחד? האור הוא האהבה. כמו שאנחנו אוהבים לרמוז ש-**אהבה** ר"ת **אור הקדוש ברוך הוא**⁷. בלב כל ישראל מסותרת אהבה – אהבה לה' ואהבת ישראל, שהיא עצם הנקודה הפנימית של כל

ג וראה לקו"ש ח"ב עמ' 299 ואילך. ובכ"מ.
ד בראשית א, ג.
ה ראה בראשית רבה ב, ג; זהר ח"א רנב, ב.
ו ישעיה מא, ח.
ז פסחים ב, א.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. מוצט"ק כ"תבוא, כ"א אלול תשפ"ב – כפ"ח.
א ראה ע"ח ש"ז (מול"מ) פ"א.
ב ראה **שערי אהבה ורצון** שער ה ("אהבה: אור הקדוש ברוך הוא", עמ' צה ואילך).

האור הוא

האהבה, אך מהי
התעבות האור?
מהו הכלי? כתוב
שהכלי להכיל
את האהבה הוא
היראה

חבל ההתקשרות של האהבה^ח – "חתת אלהים"^ט (חית לשון חתת^כ). כשיורדים לגוף חווים ש"האלהים [נשאר] בשמים ואתה [בעת] על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים"^{כא} – יראת שמים אותה חש מי שכבר ירד לארץ (בעוד בשמים עצמם הכל אומר

אהבה – שמים עולים ל"פ אהבה). לפי זה, כל סדר ההשתלשלות הוא ירידה-התעבות מאהבה ליראה, שהיא תכלית הבריאה (היציאה לבר מהאהבה והדבקות של האצילות) – "והאלהים עשה שיראו מלפניו"^{כב}. אם ה"א וה"ח הן אהבה ויראה, מהי ה"ד רבתי? שמחה – "שמחה פורצת גדר"^{כג} ומגיעה עד ל"חוצה" ממש, להאיר בו את אור האהבה (וכדלקמן עוד).

סליחה – יראה כדי להחזיר את האהבה

אנו אומרים לה' "כי עמך הסליחה למען תורא"^{כד}. גדולת ה', השבח הגדול שלו, היא שהוא סולח ומוחל, ומתוך סליחתו מתעוררת יראה – "למען תורא".

זהו אחד משני פסוקים, שניהם בתהלים, שכתוב בסגנון "כי עמך". הפסוק הראשון הוא "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור"^{כה}, פסוק שכולו אומר אור – "באורך", אור אין סוף שלך, "נראה אור", אהבה שלנו. אפילו הביטוי "מקור חיים" עולה ב"פ אור, שעולה "ואהבת"^{כו}, כמו שכתוב בתניא^{כז} – גם הוכחה שאור הוא אהבה. הפסוק השני, "כי עמך הסליחה", משלים

אלהים לאור יום"^{כח}, שיאיר את העולם מתי שה' רוצה שיהיה מואר. אהבה היא חסד ויראה היא גבורה – החסד-הימין הוא אורות והגבורה-השמאל היא כלים^{כט}. מאיפה יש לנו יראה? כתוב באמת בתניא' שהיראה כלולה בתוך האהבה – בתוך

האהבה המסותרת יש התכללות של יראה. היראה היא כלי, היא גבורה, וזה גופא נעשה מהתעבות האור – התעבות האהבה.

אהבה-יראה-שמחה

סוד ההתעבות^ל מתחולל עם ירדת הנשמה ממקור חוצבה להתלבש בגוף. הרבי הקודם מסביר^ב שהמלה "אחד"^ג רומזת לירדת הנשמה לגוף: שרש הנשמה הוא א, "חלק אלוה ממעל ממש"^ד, "אלופו של עולם"^ה; ה' שולח את הנשמה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא^ט, היא יורדת ז רקיעים עד שמתלבשת בגוף, שהוא סוד הארץ, זהו סוד ה"ח; אז הנשמה צריכה להתחיל לפעול את השליחות לשמה ירדה לעולם – ד רבתי ד"אחד", לפרסם אלקות ל"ד רוחות העולם.

כשהנשמה למעלה, בבחינת "חי הוי' אשר עמדתי לפניו"^י, כולה אהבה ודבקות. כאשר הנשמה יורדת בסוד ה"ח אור האהבה מתעבה והופך להיות כלי של יראה (בעיקר יראה מניתוק

ח בראשית א, ה.

ט ראה ספר הערכים - חב"ד ח"ד עמ' נו ונ"ג.

י פרק מד.

יא ההתעבות היא מכח שם עב שלמעלה מהשבייה והתיקון.

יב סה"מ תר"צ ד"ה "כל המאריך באחד".

יג דברים ו, ד.

יד תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה). ע"פ איוב לא, ב.

טו בראשית רבה כ, ב; זחר ח"ג טז, ב; לא, א.

טז ע"פ חגיגה ה, ב. ראה בריבוי מאמרים בתו"א ולקו"ת כפי הנסמן במפתח ערך "נשמות; ירידה צורך עלי".

יז מלכים ב, ה, טז.

יח תניא פכ"ה.

יט בראשית לה, ה.

כ ראה אותיות לשון הקדש עמ' קמה.

כא קהלת ה, א.

כב קהלת ג, ד.

כג ראה סה"מ תרנ"ז עמ' רכג ואילך.

כד תהלים קל, ד.

כה שם לו, י.

כו דברים ו, ה. ובכ"מ.

כז סוף פרק מג. ראה ע"ח של"ח (רחל ולאה) פ"ג (מ"ת).

החבר. על האהבה נאמר "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"^{לב}, כאשר ה' עצמו נקרא תמיד רחמנא (רחימו הוא תרגום אהבה, וכן הוא לעתים גם בלשון הקדש, כמו בפסוק "ארחמך הוי' חזקי"^{לד}). האהבה מתייחסת לשם הוי', "ואהבת את הוי' אלהיך וגו'"^{לה}, שהוא האור, ואילו היראה לשם **אלהים** ("את האלהים ירא", "האלהים עשה שיראו מלפניו" ועוד), שהוא **כלי הוי'**.

ב. "טוב וסלח" "טוב וסלח ורב חסד"

יש פסוק בתהלים, עליו חוזרים שוב ושוב בסליחות – "כי אתה א־דני טוב וסלח ורב חסד לכל קְדַאִיךָ"^{לה}. יש פה צמד מאד מיוחד, שמופיע רק פעם אחת בתנ"ך – "טוב וסלח". יש משהו שמקשר בעצם בין הטוב של ה' לסליחה. ידוע בחסידות שאי אפשר לכנות את ה' בשום מדה, בשום תכונה, חוץ מזה שה' הוא עצם הטוב^{לו}. טוב הוא אור – "האור כי טוב"^{לז} – ואור הוא אהבה, כמו שאמרנו. קודם הסליחה היתה סבה ליראה, וכאן "טוב [אור] וסלח ורב חסד" – חסד הוא אהבה, הוא אור, ולא סתם "חסד" אלא "ורב חסד" ("אית חסד ואית חסד"^{לא}), המקביל במדות דמיכה ל"כי חפץ חסד הוא"^{לב}. זו המדה הששית במדות הרחמים, כנגד חדש אלול^{לג}. כתוב^{לד} שחדש אלול כולו – שכולל את כל

את הפסוק של האור. הוא אומר שאם האדם פגם וחסא, עבר את הדרך, ועכשיו האור הזה חשוך – לא מאיר אצלו אור האהבה – צריך להחזיר אותו מכח הסליחה של ה'. קודם כל, הסליחה הזו מגלה בנפש יראה, "למען תורא", והיראה גופא חוזרת להיות הכלי של האהבה. בתחלה, לפני שאדם חטא, לא צריך יראה בכלל – הוא אוהב. כל אחד, כל ילד יהודי, אוהב – הוא בטבע האהבה. בשביל מה בכלל צריך יראה?! יראה היא לפעמים מתוך החוסר של האור – הכלי מסוגל גם להחזיר את האור שנעלם, שהסתלק. שכתוב "יעקב אשר פדה את אברהם"^{לז}, שהרחמים מחזירים את האהבה^{לט}, יש בחינה דומה שהיראה מחזירה את האהבה – היא משמשת כלי לגילוי האהבה שהסתלקה. כל זה מכח הסליחה, "כי עמך הסליחה למען תורא".

מה אמרנו? שהיראה בעצם היא אהבה, רק אהבה עבה. מתוך האהבה העבה, שהיא יראה, הכלי, אפשר לשחזר את האור הראשון. התכלית, מה שה' רוצה מאתנו, היא ודאי יראת שמים, לקיים

את המצוות שלו – "סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם"^{לז}. אבל בתור רגש בלב פשיטא שהקב"ה רוצה בעיקר את האהבה שלנו – "אני לדודי ודודי לי"^{לא}, הוא אוהב אותנו ורוצה שנהאב אותו, וככה שכל אחד יאהב את השני, את

לפני שאדם חטא,
לא צריך יראה
בכלל – הוא אוהב.
כל אחד, כל ילד
יהודי, אוהב – הוא
בטבע האהבה.
בשביל מה בכלל
צריך יראה?
היראה מחזירה
את האהבה – היא
משמשת כלי
לגילוי האהבה
שהסתלקה

כח ישעיהו כט, כב.
כט תניא פל"ה ופמ"ה.
ל קהלת יב, יג.
לא ש"ש ו, ג.

לב זהר ח"ג רסד, א.

לג תהלים יח, ב (וראה במפרשים שם).

לד דברים ו, ה, א, א.

לה תהלים פו, ה.

לו **שיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' שכג**. וראה סידור עם דא"ח בד"ה "ומעתה יש להבין במ"ש זכר רב טובך" (ג, א). ראה גם שיעור ש"ק תצא השתא וש"נ (נדפס בגליון תבוא).

לז בראשית א, ד.

לח זהר ח"א ריט, א. ראה תניא, אגה"ק י"ג (ע"פ זהר ח"ג קמ, ב).

לט מיכה ז, יח.

מ ראה בת עין דרוש לפרשת כי תשא ולפרשת פרה (ע"פ מנין המדות של הזהר ח"ג קלא, ב והע"ח ש"ג פ"א). ובכ"מ. וראה בהערה הבאה.

מא אמרי נועם לפרשות בלק, פינחס, מטות, ראה,

— "טוב וחסד" (הכי קרוב לפי הענין), "טוב וישר" ו"טוב וסלח". הכל טוב — הכל הטוב העצמי, עצם הטוב, וממילא "טבע הטוב להיטיב"^מ של הקב"ה.

את כל הפסוקים האלה אומר דוד המלך. הוא מבקש "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית הוי' לאורך ימים". "טוב וישר הוי' על כן יורה חטאים בדרך" — פסוק מובהק של תשובה, של חדש אלול. באיזה דרך ה' מורה חטאים? דרך התשובה. כתוב^מ שה' מורה לנו את דרך התשובה, איך לעשות תשובה מאהבה ומשמחה, כי "טוב וישר הוי'". ואחרון חביב, "כי אתה אֲדַנִּי טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך".

הביטויים כנגד הספירות

איך נתרגם לספירות, כמו שאנחנו משתדלים כל פעם? עצם הטוב הוא עצם כח היחוד, הדעת, פנימיות הדעת.

הדבר הראשון שנולד מתוך הדעת הוא חסד^{מח} — "עטרא דחסדים", אהבה, כמו שדברנו קודם. לכן הפסוק הראשון הוא "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי".

אחר כך, מהחסד נמשך גם הקו האמצעי של הספירות העליונות, של עץ החיים העליון, שהוא התפארת — "איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם? כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם"^{מט}. היות ש"גופא ובריתא חשבינן חד"^נ

מז ראה ע"ח שער הכללים רפ"א; עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ד.

מז ראה מדרש תהלים כה; פסיקתא דרב כהנא כד, ז.

מח כן הוא בסדר הספירות, כפשוטו, ועל כן החסד מכונה "ברא בוכרא" (ראה שער הפסוקים בראשית ד), ואף שבתניא סוף פמ"ג מוסבר שבעבודת ה' קודמת בדרך כלל לידת היראה ללידת האהבה, ורק בהוראת שעה אצל בעלי תשובה נולדת האהבה ראשונה, הרי שבדורנו, דור התשובה, קדימת האהבה שכיחה יותר ויותר, כמבואר במ"א.

מט אבות פ"ב מ"א.

נ זהר ח"ג רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א (פרצופי ז"ן) פ"ג.

דוד המלך בקש

"בחנני הוי' ונסני"
ולא עמד בנסיין,
בהשגחה פרטית,
"נורא עלילה על
בני אדם". למה?
כי המלכות —
מדת דוד — חייבת
לרדת למטה

יג מדות הרחמים שמאירות בו, הוא בפרט — מדת "ורב חסד", וכאן כתוב "טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך".

רוצים לגלות את הטוב העצמי. טוב, אי אפשר לומר על הקב"ה שום דבר חוץ מזה שהוא טוב בעצם. טוב הוא גם שם של הקב"ה, שם אהוה — השם של הדעת^{מב}, שמייחד ומחבר בין ה"אני לדודי ודודי לי" — והטוב הזה של ה' קשור בעצם ל"וסלח".

נראה רמז יפהפה בביטוי "טוב וסלח": "טוב וסלח" עולה 121, 11 ברבוע. מה הקשר ל"טוב"? טוב ברבוע פרטי — ט ברבוע, ו ברבוע, ב ברבוע — עולה בדיוק אותו מספר. כלומר, טוב ברבוע פרטי שווה טב ברבוע כללי. השער של טוב הוא טב, כפי שאומרים טוב בארמית. טב עולה 11 וברבוע שווה טוב ברבוע פרטי, כאשר בתור ביטוי שלם בתורה שווה "טוב וסלח" — "כי אתה אֲדַנִּי טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך".

"טוב ו..."

יש עוד ביטויים של "טוב ו..." בתהלים? במעשה בראשית יש "טוב ורע" — "עץ הדעת טוב ורע"^{מג} — אבל אחר כך אין עוד כזה ביטוי. בתהלים יש שלשה פסוקים שמחברים ל"טוב" עוד מלה: הפסוק שאנו עוסקים בו, "טוב וסלח וגו'", "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית הוי' לאורך ימים"^{מד}, "טוב וישר הוי' על כן יורה חטאים בדרך"^{מה} (בפרק כ"ה בתהלים), הפרק החדש של הבעל שם טוב). אלה שלשה פסוקים עם משהו חיובי שהולך עם "טוב"

שפטים, תצא, חדש אלול; מי השילוח לקוטי הש"ס סוף מסכת מגילה. ובכ"מ.

מב פע"ח שער ק"ש פכ"ה.

מג בראשית ב, ז.

מד תהלים כג, ו.

מה שם כה, ח.

ג. סליחה והצלחה בשליחות

שליחות במקום חטא

אמרנו שהביטוי "טוב וסלח", יותר מכל הביטויים, הוא עצם הטוב של ה', הטוב של ה' כמו שמופיע בתוך המלכות, שיורדת למטה, מתמוטטת, ואחר כך מתקוממת חזרה, ופודה איתה את כל הטוב שיש במציאות התחתונה. צריך להיות מודעים לכך שהמציאות הכי תחתונה והכי רחוקה מלאה אוצרות, הניצוצות הקדושים. לכן צריך לצאת לשליחות, כמו שנסביר. מי שלא רוצה לחטוא, הסגולה היא לצאת לשליחות – אז הוא מגיע לאותם מקומות מתוך שליחות, כדי להעלות כל מה שיש שם, להחזיר את הכל לה'.

סלח-צלח-שלח

יש כמה שמות, שרשים בלשון הקדש, שמאד קרובים לשרש **סלח**. בעצם, כל אות בשרש **סלח** אפשר להחליף באותיות מאותו מוצא בפה, או איזו קבוצת אותיות שניתן להחליף ביניהן. נתבונן, מה השרש הכי קרוב ל-**סלח**? גם **ש**, גם **צ** גם **ס** הן אותיות השנינים ומאד קרובות במבטא. לכן אפשר כמעט להתבלבל ביניהם – **סלח**, **צלח** ו-**שלח**. אפשר לחשוב מה יותר קרוב, אולי **שלח**, אבל אלה השרשים בהחלפת האות הראשונה. איך נדרוש זאת? אם אתה רוצה שה' יסלח לך – הסליחה תלויה בהצלחתך בשליחות שלך בחיים.

העיקר הוא השליחות, כמו שהרבי אומר – אנחנו פה בשביל שליחות. הנשמה ירדה לתוך הגוף בשביל שליחות. כמו שהזכרנו קודם בכוונת "אחד", כל ירידת הנשמה לגוף היא בשביל לפרסם אלקות ב-ד רוחות העולם. "אחד היה אברהם"^{נא} – אברהם הרגיש זאת, הרגיש שבא מה-**א**, ירד פלאים (**ח**), והסבה שירד פלאים להתלבש בתוך הגוף הזה היא בשביל לפרסם

התפארת כוללת גם את היסוד, "אלה תלדות יעקב יוסף"^{נב}. עיקר ה"על כן יורה חטאים" היינו מי שחטא בספירת היסוד, כמו דוד המלך^{נב}.

דוד המלך בקש "בחנני הוי' ונסני"^{נג} ולא עמד בנסיון, בהשגחה פרטית, "נורא עלילה על בני אדם"^{נד}. למה? כי המלכות – מדת דוד – חייבת לרדת למטה. החטא הוא הירידה למטה, לעולמות התחתונים, מקום מלא קליפות – אבל יחד עם הקליפות העולם התחתון מלא גם ניצוצות קדושים, שאינם בעולם האצילות, אותם צריך לפדות ולהעלות. כמו שהבעל שם טוב מסביר^{נז}, ההעלאה של הניצוצות היא על ידי שהנשמה החוטאת, שיורדת לשם, עושה תשובה – אז היא עולה וגם מעלה אתה את כל הניצוצות הקדושים מאותם מקומות נמוכים וחשוכים ביותר אליהם ירדה, בסוד "רגליה יורדות מות"^{נח} (כמו שדוד פסק על עצמו, "בן מות"^{נח}, רק שה' רחם עליו "גם הוי' העביר חטאתך לא תמות"^{נח}).

איפה ה"טוב וסלח"?

הפסוק אומר "כי אתה א-

דני" – השם של המלכות. זה הפסוק העיקרי של דרגת דוד המלך עצמו. שם, במלכות, יש אור של הכתר העליון, של התיקון הששי כמו שהזכרנו, "ורב חסד לכל קראיך". זהו הפסוק העיקרי שרצייתי שנתבונן בו הערב: "כי אתה אדני טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך" – רק צריך לקרוא אליו, וממילא הוא "טוב וסלח".

"כי אתה אדני"

טוב וסלח ורב

חסד לכל קראיך

- רק צריך לקרוא

אליו, וממילא הוא

"טוב וסלח"

נא בראשית לז, ב.

נב וראה באורך בח"א של השיעור – נדפס לעיל.

נג תהלים כו, ב.

נד שם סו, ה.

נה ראה הוספות לכש"ט (קה"ת) אות עד.

נו משלי ה, ה.

נז שמואליב יב, ה.

נח שם פסוק יג.

אם אתה מצליח

לעשות את

השליחות שלך

- ודאי וודאי

שהקב"ה יסלח

לך. וגם הפוך

- כדי שתצליח

בשליחות ה' צריך

קודם לסלוח לך

כל אבירי^{טב}, והרד"ק מסביר^{טג}, שמלשון מסלול, מלשון דרך, לדרוך. מהו מסלול? דרך סלולה. הוא כותב ש"סלה", סלול, היינו שמסלקים את המכשולים, את האבנים (סלח מתחלף גם ב"סלק, כי ח"ק מתחלפות באותיות אל"ב"ם) – אז הדרך סלולה ואפשר ללכת בה בהצלחה, דרך צלחה.

בעצם, כשאני מבקש מה'

סליחה, אני מבקש – סלק את המכשולים מהדרך שלי, דרך החיים שלי, "על כן יורה חטאים בדרך". חטאים בגימטריא חיים, אני רוצה שה' יהפוך את החטאים לחיים, שישלך את החטאים ויחל עלי חיים (סלח ר-מחל), ואז תהיה לפני דרך סלולה וקלה ללכת ואצליח לצלוח את הים שעומד בפני, "צלחו הירדן לפני המלך"^{טד}. זהו עוד פירוש בשרש צלח – לצלות, לבקוע, "אז יבקע כשחר אורך"^{טה}.

שליחות שמחה

יש גם את "זה לעמת זה" – ידוע שבשרש אחד יש דבר והיפוכו. יש גם "טמן עצל ידו בצלחת"^{טו}, עצלות. לפי רוב המפרשים^{טז} צלחת שם היא בקיעה בתוך הבגד – קרע בתוך הבגד – שהוא מכניס את היד לחיקו בקרע ולא מסוגל לעשות כלום. מי שנוהג כך ודאי לא יצליח בשליחות שלו. מי שרוצה להיות שליח מוצלח לא צריך לטמון ידו בצלחת אלא לפעול בזריזות, כמו שאדמו"ר הזקן כותב בספר התניא^{טז} שלנצח

טב איכה א, טו.

טג בספר השרשים ערך 'סלל' ו'סלה'. וראה גם בפרוש ר"י קרא לאיכה שם.

טד שמואל"ב יט, יח.

טה ישעיה נח, ח.

טו משלי יט, כד.

טז ראה ברש"י "משום רבינו יצחק הלוי", וכן במאירי ובר"י מטראני. ועוד.

טז פרק כו.

אלקות בעולם במסירות נפש, בי"ד רוחות העולם. אם יש לו תודעה נכונה הוא מצליח – ה' מצליח את דרכו.

אפשר לדרוש בשני הכיוונים:

אם אתה מצליח לעשות את השליחות שלך – ודאי וודאי שהקב"ה יסלח לך. וגם הפוך – כדי שתצליח בשליחות ה' צריך קודם לסלוח לך.

הצלחה בדרך

המלה הצלחה בתנ"ך הולכת הרבה עם דרך^{טז}.

כשמאחלים למישהו הצלחה במשימה שמקבל על עצמו בחיים מאחלים לו "דרך צלחה". יש קשר הדוק ופנימי בין הצלחה לדרך, "על כן יורה חטאים בדרך", דרך התשובה – צריך להצליח בה ואז ה' סולח לך.

מה פירוש לסלוח? אם נעשה עוד חילוף

אותיות, הי"ח לרוב מתחלפת ב"ה. היא יכולה להתחלף בכל האותיות הגרוניות^{טז}, אבל היא במיוחד מתחלפת ב"ה, כך ש"סלח כמו סלה – סלה, "נצח סלה ועד". במגלת איכה כתוב "סלה

טז ראה לדוגמה בראשית כד, כא"מ"מבנו; דברים כח, כט; יהושע א, ח; שופטים יח, ה; ישעיה מח, טו; ירמיה יב, א. ועוד.

טז כל חילופי האותיות הגרוניות אה"ע אחרי האותיות סל הן שרשים בתנ"ך, ולפי הסדר: סלא, לשון הערכה ויוקר ("המסלאים בפד"); סלה (מסלול-דרך); סלח ו"סלע. ארבעת השרשים כסדר מקבילים לנהי"ם – ערך בנצה, דרך בהוד (כמבואר בכ"ד), סליחה ביסוד (על פגם הברית, כפי שדובר בח"א של השיעור) ו"סלע הוא כינוי למלכות. בפרט, כשהמלכות – כנסת ישראל – היא בקטנות מוחין היא נקראת אבן (מוטבע) או צור (מורגש) וכשהיא בגדלות מוחין היא נקראת סלע (מושכל), כמבואר בענין הכאת משה בצור ופגם ההכאה בסלע (ראה לקו"ת האריז"ל לבשלח ד"ה "הוכיח בצור" ובהעלתך ד"ה ענין חטא מרע"ה שחטא בסלה". ובכ"מ. ראה גם מעין גנים לפרשת חקת). כאשר אנו מבקשים מה' סליחה אנו מבקשים שה' יתייחס אלינו כאל סלע, ולא כאל צור – שלא יתן לנו מכות אלא יפעל עמנו רק בדיבורים, ויעזור שיהיה די בכח התוכחה (תוך אהבה, כנודע) בדבור לפעול עלינו, שהרי גדלנו ואנחנו יכולים להבין את הדברים ולהתפעל מהם.

אם אתה רוצה
להצליח צריך
להיות בשמחה.
אם אתה לא
בשמחה אתה לא
מצליח ואתה טומן
את היד בחיק,
בצלחת, עצל
והולך לישון – לא
עושה כלום

ולהצליח בדרך שלי, שהיא דרך התשובה, שהיא דרך השליחות – להביא אור לעולם, "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה". יש ב־סלח שלנו גם שליחות וגם הצלחה והכל צריך להיות בשמחה, כמו שהרבי אומר^ע ששליח בגימטריא שמח. אם אתה רוצה להצליח צריך להיות בשמחה. אם אתה לא בשמחה אתה לא מצליח ואתה טומן את היד בחיק, בצלחת, עצל והולך לישון – לא עושה כלום. עם כל הכוונות האלה אנחנו הולכים לומר שליחות, לבקש שליחה מהקב"ה.

את היצר הרע אפשר רק מתוך שמחה וזריזות.

כבר החלפנו את האות הראשונה של סלח וגם את האות האחרונה. מה לגבי האות האמצעית? יש קבוצת אותיות למנר שגם מתחלפות. אם נחליף את ה־ל של סלח ב־מ של למנר נקבל שמח, כי ס ו־ש הן ממש אותו דבר בלשון הקדש, אפילו לא נקרא חילוף אותיות. עכשיו הולכים לומר שליחות,

צריך לומר ששליחות הן בעצם בשביל השליחות (והרמז: "סלחתי כדברך"^{סט} עולה שליחות!). אני מבקש את הסליחה, שה' יסלק את כל מה שמפריע בפני הדרך שלי, ושאוכל ללכת ולקיים

ע התוועדות ש"פ תולדות תשד"מ סכ"ט.

סט במדבר יד, כ (וראה באורך בח"א של השיעור).

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ מהתעבות האור נתהוו הכלים – מהתעבות האהבה נתהוותה היראה.
- ◆ בשמים הנשמה כולה באהבה ודבקות, יראת־שמים מתהווה דווקא כשהיא יורדת לגוף.
- ◆ אֶחָד – היינו אהבה בשרש, יראה (חתת) בירידה ושמחה בשליחות (לִד רוחות העולם).
- ◆ הנשמה בטבעה היא אהבה והיראה נדרשת כשהאהבה מתעלמת (בחטא).
- ◆ היראה אינה אלא אהבה 'עבה'.
- ◆ ה' רוצה מאתנו יראת־אלקים במעשה ואהבת־הוי' ברגש.
- ◆ ה' הוא עצם הטוב – והטוב מתבטא בסליחה.
- ◆ "טוב" בדעת, "[טוב ו]חסד" בחסה, "[טוב ו]ישר" בתפארת ויסוד; "[טוב ו]סלח" במלכות.
- ◆ המלכות חייבת לרדת כדי להעלות ניצוצות שקיימים רק בין הקליפות – כשחוטאים וחוזרים בתשובה מעלים את הניצוצות.
- ◆ את החטא־הנפילה אפשר להמיר בשליחות מודעת לעולמות התחתונים.
- ◆ יש תלות בין סליחה והצלחה בשליחות – אם תצליח בשליחות ה' יסלח לך וכדי שתצליח בשליחות צריך שה' יסלח לך.
- ◆ בקשת סליחה היא בקשה שה' יסלול את דרך חיי ויסלק ממנה את המכשולים – שיהפוך את החטאים שלי לחיים.
- ◆ הסליחות הן לצורך השליחות (בגימטריא "סלחתי כדברך").

שיעור

שיעור הכנה לשנה החדשה

עבודת תשפ"ג – גילוי ה"אחד"

קיצור מהלך השיעור

בשיעור הכנה לשנה הבאה עלינו לטובה הסביר הרב באריכות ובעומק את הרמז העיקרי של שנת **תשפ"ג** – "**יום אחד**", "**מקום אחד**", "**בשר אחד**" – שלש הופעות ה"אחד" **במעשה בראשית**, הרומזות להחדרת תודעת **האחדות** בכל ממדי המציאות, **עולם־שנה־נפש**. זהו נושא רחב ועמוק, שנלמד גם בשיעורים הבאים (ויש לנו שנה שלמה לעסוק בו...). לקוצר היריעה, הובא כאן רק חלק מהשיעור הראשון (וגרסה מלאה יותר שלו תשלח אי"ה ברשימת התפוצה), ואי"ה בהמשך השנה הבאה עלינו לטובה נפרסם התבוננויות נוספות בנושא.

אבל עוד לפני כן, הרבי נהג לעשות ראשי תיבות מאותיות השנה. שתי האותיות הראשונות, **ת"ש**, הן תמיד **תהא שנת** והשינוי הוא רק בשתי האותיות האחרונות, שבשנה הקרובה הן **פ"ג**. בשנות הנונים הרבי אמר^ב ש-**ג** היא **נפלאות**, כשכל שנה היא מלה אחרת שהולכת עם נפלאות. כעת, כשאנחנו בשנות הפאים, ה-**פ** היא **פלא**^ג (**פלא** הוא השרש של **נפלאות**). האות **ג** בתורה היא גדול^ד. אם כן,

ב ראה שיחות כ"ח מנחם־אב תשמ"ט אות ח, כ"ח ניסן תנש"א אות א. ועוד.

ג ראה גם שיחת ש"פ ויגש תנש"א הערה 94.

ד האות **ג** הראשונה בתורה היא במלה "[המאלות]" הגדלים" (בראשית א, טז).

א. רמזי תשפ"ג

תהא שנת פלא גדול

ערב טוב לכולם. אנחנו בחדש אלול, עוד כמה שבועות בא ראש השנה – שנה חדשה, ברכה חדשה, אור חדש^א, לנו ולכל העולם. לפני ראש השנה אנחנו רגילים להתבונן בתוכן של השנה הבאה. המנהג לקשור את התוכן למספר השנה הבאה בתוך האלף שאנחנו נמצאים בו – אנחנו באלף הששי והשנה הבאה עלינו לטובה היא שנת **783**, **תשפ"ג**, ולכן ההתבוננות תתמקד **במספר הזה בתורה**.

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. מוצאי ה' אלול (ח"א) תשפ"ב – כפ"ח.

א וראה תניא אגה"ק יד.

ראשי התיבות הפשוטים של תשפ"ג הם **תהא שנת פלא גדול**.

הפלא הגדול שאנחנו מחכים בקרוב לו הוא הפלא של ביאת המשיח. משיח עצמו נקרא בתנ"ך "פלא יועץ"^ה.

לביטוי "פלא יועץ" בעצמו יש גימטריא יפה – **רופא**. הרופא הגדול הוא "פלא יועץ" שמייעץ עצות טובות, עצות התורה, ומרפא את כל תחלואינו, הגשמיים והרוחניים. הנשמה שהיא הפלא הגדול, היא עצמה נשמת משיח. אנחנו מקוים ומתפללים לה' שנוכה לראות זאת בעינינו בשנה הקרובה – **תהא שנת פלא גדול**,

שהמשיח יבוא אלינו וירפא אותנו.

"יום אחד" – "מקום אחד" – "בשר אחד"

כעת נעבור להתבונן, התבוננות בסיסית בתורה, בערך של 783. לכל מספר יש כמה משמעויות, גימטריאות שונות, פסוקים או מלים בתורה ששווים לאותו מספר. ההתבוננות הכי עמוקה בתורה במספר הזה, תופעה ייחודית בתורה, נמצאת בסיפור הבריאה בתחלת ספר בראשית, שם מופיעה המלה "אחד" שלש פעמים^ז:

ביום הראשון של הבריאה, המלים האחרונות של הספור של בריאת האור, הן "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"^ח. הכל אחד, המודעות הכללית

של הבריאה שהכל אחד ביום הזה. התורה לא קוראת ליום הראשון של הבריאה "יום ראשון" אלא "יום אחד", כי בו המודעות שהכל "אחד" – אפילו תודעת המלאכים עדיין לא נבראה^ט, רק מודעות אלקית טהורה אחת, "יום אחד".

הפעם השניה שהמלה "אחד" מופיעה בתורה היא בתחלת היום השלישי, שהוא בעצם סיומת הבריאה של היום השני – שם כתוב "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן"^י. ביום השני של הבריאה ה' ברא את ההפרדה בין המים העליונים והמים התחתונים וביום השלישי ה' אמר למים התחתונים להקוות למקום אחד ואז תראה היבשה. "מקום אחד" הוא חלל אחד אליו נקווים המים.

הפעם האחרונה, השלישית, בה מופיע ה"אחד" בבריאה היא ביום הששי, כשה' ברא את האדם, שיא ותכלית הבריאה. אחרי שה' ברא את האדם והוא מצא עצמו לבד, וה' ברא ממנו עצמו את האשה. מתוך הזכר נבראת הנקבה, והתורה אומרת על כל הדורות הבאים "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד"^{יא}. ל"בשר אחד" יש שני פירושים עיקריים – האבן עזרא מפרש ש"בשר אחד" היינו היחוד הגשמי של איש ואשה ורש"י אומר שהיחוד השלם של האיש והאשה הוא בילד המשותף שנוולד להם יחד, שהבשר של הילד הוא ה"אחד" של האבא והאמא. הבן עצמו הוא "אחד" של האבא והאמא שלו, הוא עוזב אותם כדי לדבוק באשתו, והם יחד נעשים "בשר אחד". למרבית הפלא, בכל אחד מפסוקי ה"אחד" – "ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד", "ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן", "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד" – יש בדיוק

ה ישעיה ט, ה.

ו ראה זכר ח"ב צז, ב.

ז ראה **חסדי דוד הנאמנים** ח"ח עמ' 127; **יין משמה** ח"ג שער רביעי בתורה "והיו לבשר אחד"; **מבחר שיעורי התבוננות** ח"ז עמ' 168 ואילך; חט"ו עמ' 168. ועוד.

ח בראשית א, ה.

ט רש"י שם.

י ראה רש"י פסוק ז.

יא פסוק ט.

יב בראשית ב, כד.

הקו האמצעי הוא הקו של הפרדוקס, נשיאת ההפכים של ימין ושמאל יחד

הפכים, ימין ושמאל, מתגלה בו העל-מודע. אלה שלשת המקומות בספירות ובנפש האדם – תחלת הימין ושתי הספירות בקו האמצעי (ורמז: **ימין-אמצע-אמצע** עולה נושא הפכים).

ה"אחד" של החסד הוא טוב. **אחד** באטב"ח הוא **טוב**. המלה "טוב" מופיעה לראשונה בתחלת הבריאה, "וירא אלהים את האור כי טוב"^{טז}, ואותו אור טוב נעשה אחד, "יום אחד". גם שם יש פרדוקס, האור התחבר עם החושך, והערב והיום הם יחד "יום אחד"^{יז}. ה"אחד" של היום השלישי – שכמו שאמרנו, הוא הסיומת של היום השני של הבריאה, יום של גבורה וצמצום (צמצום הוא או העלמה או ריכוז, ביום השלישי של הבריאה המים מתרכזים למקום אחד) – ה"מקום אחד", הוא המקום האמצעי, אמצע הלב, הרגש, שהוא מדת הרחמים, כמו שאמרנו. ה"אחד" האחרון, ביום הששי, הוא הריכוז הסופי – כל הגוף וכל הנשמה מתרכזים ביסוד, מדת הברית, הכח לחבר יחד את האיש ואת האשה.

טוב-אחד

הזכרנו שהמלים **טוב** ו-**אחד** מתחלפות בעברית. גם במעשה בראשית יש ביניהן קשר הדוק:

ביום הראשון של הבריאה, בו מופיעה לראשונה המלה "אחד", "יום אחד", מופיעה לראשונה גם המלה "טוב" – "וירא אלהים את האור כי טוב".

ביום השלישי, היום של "מקום אחד", מופיעה המלה "טוב" פעמיים – על השלמת הבריאה של היום השני, "ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים כי טוב"^{יח} ופעם שנייה על הבריאה של היום השלישי

אחד תיבות!^{יט}

כאשר מחשבים, שלשת הביטויים – "יום אחד", "מקום אחד" ו"בשר אחד" – שווים בגימטריא **תשפ"ג**, השנה הבאה עלינו לטובה ולברכה. זו

התבוננות ולימוד שיש לנו שנה שלמה לעסוק בהם. שלושת הביטויים הללו שווים המספר של השנה הבאה עלינו לטובה ולברכה, 783, תשפ"ג.

ב. הופעות ה"אחד" בימי בראשית

סדרת הופעות ה"אחד" בימי הבריאה

ה"אחד" מופיע ביום הראשון, ביום השלישי וביום הששי למעשה בראשית. 1, 3, ו-6 הם סדרת המספרים המשולשים (משולש 1, משולש 2 ומשולש 3) וביחד הם עולים 10, שהוא המספר המשולש הבא (משולש 4).

בספירות, ששת ימי בראשית מכוונים כנגד המדות מחסד עד יסוד^{יז}: היום הראשון של הבריאה הוא חסד – האור של האהבה והחסד; היום השלישי הוא תפארת, שבכוחות הפנימיים של הנשמה היינו רחמים; היום הששי הוא יסוד, שבנשמה היינו מימוש עצמי, הגשמה, שמתבטאת ביחוד של איש ואשה, כשני פירושי "והיו לבשר אחד".

אם כן, בקוים של עץ החיים, הכל מתחיל מצד ימין, לו שייכת ספירת החסד, וממשיך בקו האמצעי, בו נמצאות הספירות תפארת ויסוד^{יח}. תפארת היא תחילת הקו האמצעי בלב, ויסוד הוא סיום הקו האמצעי בלב. הקו האמצעי הוא הקו של הפרדוקס, נשיאת ההפכים של ימין ושמאל יחד. מכיון שיש בקו האמצעי נשיאת

יג עוד ריבוי רמזים ראה בנסמן לעיל הערה ז (ובהמשכים לשיעור הזה א"ה).

יד ראה זהר ח"א רמז, א; ח"ב פט, ב. ועוד.

טו חסד-תפארת-יסוד עולה ג"פ (ממוצע) יש מאין (ט"פ 137 וכו').

טז בראשית א, ד.

יז לקו"ת ואתחנן ז, ד רד"ה "וידעת היום". ומבאר באריכות בד"ה זה במאמרי אדה"א עמ' קעה ואילך.

יח בראשית א, י.

טוב ועוד **מאד** (**אדם**), 85 ועוד 45, 130, שעולה ה"פ (ממוצע) הוי'. כמו שמיד נרחיב, הכל מגלה לנו ש"הוי' אחד" – והכל "אחד" כי ה' הוא אחד, ה' הוא הכל והכל הוא ה'.³¹

נשיאת הפכים

אמרנו שבימים בהם מופיע ה"אחד" יש נשיאת הפכים. נחדד עוד, כפי שרואים ביחס ל"טוב":

ביום שלישי, היום השני כאן, ה"טוב" הראשון הוא גמר מלאכת השני, שמאל, והעצים והצמחים, שהם מלאכת היום השלישי, הם הימין שלו.

אותו דבר ביום ששי, ה"טוב" הראשון הוא הבהמות, שיחסית לאדם הן שמאל, ואחר כך האדם הוא הימין. מכאן אפשר ללמוד שמהות האדם ביחס לשאר בעלי החיים שיש בעולם היא חסד. קיום כל בעלי החיים הוא לטרוף אחד את השני, והאדם הוא לא ככה – לכתחילה גם היה אסור לו להרוג ולאכול בשר³², וגם בסוף, כשהותר לו לאכול בשר, ההיתר הוא עם הרבה תנאים של חסד, של צער בעלי חיים³³. האדם בכלל – ובפרט עם ישראל, שהוא שיא מין המדבר – הוא ימין. הימין עושה שאפשר לומר על כל הבריאה כולה "יורא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד".

גם ביום ראשון, שכתוב "טוב" רק פעם אחת, ה"אחד" שם הוא נושא הפכים, "ויהי ערב ויהי בקר", גם שמאל וימין – ערב הוא שמאל ובקר הוא ימין. כל מעשה בראשית הוא שמאל-ימין, מ"בראשית ברא אלהים" (במדת הדין³⁴) עד שמגיעים לתכלית, ל"טוב מאד" של מין האדם, מין המדבר, שהוא ימין.

עצמו, הצמחים, תחלת החיים, "ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו וענף עשה פרי למינהו אשר זרעו בו למינהו וירא אלהים כי טוב"³⁵.

אחר כך, ביום הששי של הבריאה, היום של "בשר אחד", המלה "טוב" מופיעה פעמיים. המלה "טוב" נכפלת רק בימים שנמצאים בקו האמצעי, שלישי וששי, כי הקו האמצעי כולל ימין ושמאל, כנ"ל. יש משהו מיוחד ביום הששי, בו פעמיים "טוב" הן "טוב" ו"טוב מאד". ה"טוב" הראשון הוא על בריאת עולם החיות, לפני בריאת האדם, "ויעש אלהים את חית הארץ למינה ואת הבהמה למינה ואת כל רמש האדמה למינהו וירא אלהים כי טוב"³⁶.

אבל ההופעה הסופית של "טוב", אחרי בריאת האדם, היא ביחס לכל הבריאה – "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"³⁷. המלה "מאד" היא צירוף אותיות **אדם** – כשהבריאה באה לתכליתה, ה**אדם**, ה"טוב" הופך להיות "טוב מאד" ומתייחס לכל הבריאה, כי האדם עצמו הוא כלל הבריאה, הוא כולל ומרכיב את כל הבריאה³⁸.

אם כן, בשלשת הימים הללו, יש תופעה יפה בהופעות של הטוב – "טוב" (יום אחד), "טוב" – "טוב" (יום שלישי), "טוב" – "טוב מאד" (יום ששי). כעת נחשב זאת – יש כאן 5 פעמים

מהות האדם

ביחס לשאר בעלי החיים שיש בעולם היא חסד. הוא עושה שאפשר לומר על כל הבריאה כולה "יורא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"

31 כג' מאמר מו"ה ר' אייזיק מהומיל באגרת. האגרת נדפסה בספר **לב לדעת** מאמר "וצדיק יסוד עולם" ביאור א (עמ' קסז ואילך).

32 כד' רש"י על בראשית א, כט.

33 כה' בראשית ט, ד. ראה רד"ק שם.

34 כו' רש"י על בראשית א, א.

35 יט' פסוק יב.

36 כ' פסוק כה.

37 כא' פסוק לא.

38 כב' ראה תנחומא פקודי ג; תקו"ז תקון סט (קטז, ב); אבות דר"נ פל"א; קהלת רבה א, ד; זהר ח"א קלד, ב; מורה נבוכים ח"א פע"ב.

איך־סופי ('לימיט'). במקום יש ששה עומקים – "עומק דרום" (ימין), "עומק צפון" (שמאל), "עומק מזרח" (פנים), "עומק מערב" (אחור), "עומק רום" (מעלה), "עומק תחת" (מטה). בזמן יש שני עומקים – "עומק ראשית" (עבר) ו"עומק אחרית" (עתיד). בזמן ובמקום אנחנו יודעים שיש קצוות, אבל החידוש הוא שיש עוד ממד חדש של הבריאה, ממד הנפש, שגם בו יש שני עומקים – "עומק טוב" ו"עומק רע". שוב, עשרת העומקים הללו עצמם הם עשר הספירות, כאשר רק המקום כולל ששה עומקים וביחד עם הזמן (היום יודעים שזמן ומקום מרכיבים מרחב אחד) שמונה עומקים.

בשורת ה"אחד"

הגימטריא שהזכרנו היא גילוי אחדות ה' בכל הממדים של המציאות. מהי אחדות? "הוי' אחד" – "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^{לא}. ה' הוא הכל והכל הוא ה'. האחדות צריכה למלא את כל הממדים של הבריאה: קודם כל את הזמן, שמופיע ביום הראשון של הבריאה – לראות שאחדות ה' ממלאת את הזמן, "יום אחד"; אחר כך, ביום השלישי, מתגלה האחדות במקום – "מקום אחד"; ואז, ביום הששי, מתגלה האחדות בנפש האנושית, שהיא אחת עם הגוף. האחדות הזו היא לא רק בקיום של האדם לבד אלא ביחוד של איש ואשה, בעל ואשה, ובקיום מצות "פרו ורבו"^{לב}, המצוה הראשונה, הגדולה והכללית של התורה. אנחנו מרבים בתודעת האחדות, זהו המימוש של האחדות, ההופעה של אחדות ה' בבריאה – שתכליתה של הבריאה "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים"^{לג}.

כשאומרים "נפש"
לא מתכוונים רק
להיבט הרוחני
שלה, אלא ל"ויהי
האדם לנפש
חיה" – יצור חי,
איחוד של נשמה
רוחנית עם הגוף
הגשמי

ג. גילוי האחדות בעולם־שנה־נפש עולם־שנה־נפש

קעת צריך להתחיל להתבונן יותר עמוק מה הלימוד מזה עבורנו. כמו שהזכרנו, חז"ל אומרים ש"יום אחד" הוא יום שיש בו רק מודעות אחת – אין שום מודעות אחרת, אפילו המלאכים עדיין לא נבראו, רק אלקות טהורה. אלקות היא אחדות. "מקום אחד" אומר שכל המים התרכזו אל מקום אחד, ובכך עשו מקום ליבשה לעלות ולהופיע. האחרון הוא "בשר אחד", שורש הנשמה המשותף של האיש והאשה מתאחד על מנת ליצור חיים חדשים, המתחילים בפתחת העיניים לראות את האחדות האלקית ממלאת את כל הבריאה.

מה המשמעות של "יום אחד", "מקום אחד" ו"בשר אחד"? בספר יצירה, הטקסט הראשון של הקבלה, כתוב^כ שכל הבריאה מורכבת משלשה ממדים – עולם, שנה, נפש. "עולם" הוא ממד המקום ו"שנה" היא ממד הזמן. מהו ממד ה"נפש"? כשאומרים "נפש" לא מתכוונים רק להיבט הרוחני שלה, אלא ל"ויהי האדם לנפש חיה"^{כב} – יצור חי, איחוד של נשמה רוחנית עם הגוף הגשמי, הכל יחד נקרא "נפש". כתוב שליעקב היו "שבעים נפש"^{כט} – שוב, זו נפש חיים בגוף חי.

לכל ממד יש כיוונים – למקום יש ששה כיוונים (מעלה־מטה, ימין־שמאל, קדימה־אחור) ולזמן יש שני כיוונים (עבר־עתיד) אבל גם לנפש שני כיוונים, טוב ורע. כל קצה־כיוון נקרא בספר יצירה "עומק". ספר יצירה מבוסס על עשרה עומקים^ל כנגד עשר הספירות. עומק פירושו גבול

כז ספר יצירה פ"ג מ"ג. ובכ"מ.

כח בראשית ב, ז.

כט שמות א, ה.

ל ספר יצירה פ"א מ"ה.

לא דברים ו, ד.

לב בראשית א, כח.

לג תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

ישראל" קורא לכל הנשמות להתאסף ולהתחבר יחד (כמו בפסוק "וַיִּשְׁמַע שְׂאוֹל אֶת הָעַם"¹⁷). לכל נברא יש רמה של מודעות, אבל היכולת לשאת הפכים, להכיל פרדוקס, היא הסגולה המיוחדת של הנפש האלוקית של ישראל. הכח של הנפש האלקית להכיר שאיך-סוף תפיסות של ה' הן אחד.

יש ריבוי שלא סובל אחדות, שני הפכים, ויש ריבוי שלא סותר את האחדות. אדרבה, האחדות האמתית היא דווקא כשיש את הריבוי. זהו הסוד של ישראל, שלעתיד לבוא ילמדו אותו את כל העולם, כפי שמפרש רש"י: "'ה' אלהינו ה' אחד' – 'הוי' שהוא 'אלהינו' עתה, ולא אלהי העובדי כוכבים, הוא עתיד להיות 'הוי' אחד', שנאמר 'כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי' ונאמר 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'".

איחוד האחדות

ההכרה הזו של "הוי" אחד מתחילה משלשת ה"אחד" בתורה – "יום אחד", "מקום אחד", "בשר אחד". הכל מתחיל עם "יום אחד" – האחדות של הזמן לפני האחדות של המקום. צריך להבין זאת. המודעות הסופית היא האחדות של הבשר, של ה"נפש", הקיום האנושי, המקום האחד של העם הוא ארץ ישראל, המקום האחד של עם ישראל. בארץ ישראל יש מקום אחד – ירושלים. כעת מצמצמים, לא מרחיבים. בירושלים המקום האחד הוא הר הבית והמקדש. בתוך המקדש גם יש מקום אחד – קדש הקדשים, המקום אליו נכנס כהן גדול (ה"אחד" בנשמות ישראל) פעם בשנה, "אחת בשנה"¹⁸, ב"יום אחד" שהוא יום כיפור. האחדות של שלש האחדות – כך מוסבר בקבלה וחסידות¹⁹ – היא כאשר שלשתן מופיעות יחד

בעברית לשרש **בשר** יש עוד משמעות – בשורה, בשורה טובה. "בשר אחד" היינו הבשורה של הופעת ה"אחד" לעולם, דרך ה"פלא יועץ" שאנחנו מדברים עליו הערב – **תהא שנת פלא גדול**, פלא של הופעת משיח. הוא בא לבשר את הבשורה הזו – שהכל הוא אחד, שכל ריבוי הוא בעצם איחוד ואחדות.

סגולת ישראל – הכרת האחדות בריבוי הדעות

היכולת לגלות שכל הריבוי הוא בעצם אחדות היא פונקציה ויכולת הייחודיות לנשמת ישראל האלקית, שבאות לידי ביטוי מיוחד כשאומרים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". הפסוק הזה לא אומר רק אחדות – יש בו ריבוי דעות. כשאומרים "הוי' אלהינו" נוקטים בלשון רבים – כל יהודי אומר שה' הוא האל 'שלו', וכל אחד תופס את ה' בדרך יחודית, לפי שרש נשמתו (כמפורש על הפסוק "נודע בשערים בעלה"²⁰ שה' נודע "לכל חד וחד לפום שיעורא דיליה, לפום מה דמשער בליביה"²¹). כשאומרים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" מתכוונים שלמרות שכל אחד תופס את ה' באופן יחודי לפי שרש נשמתו, הכל הוא "הוי' אחד" – אפילו שהוא מופיע בריבוי צורות, לכל נשמה באופן אינדיבידואלי. כמובן, זה נכון גם לעם ישראל בתקופות שונות: על התגלות ה' בעשרת הדברות, "אנכי הוי'²²", מסביר רש"י שה' אומר – אף על פי שעל הים התגליתי כגבור מלחמה ובהר סיני כזקן מלא רחמים אני אותו אחד. בגדול – "הוי' אחד".

כשאומרים "שמע ישראל" אומרים שישאל הוא אותו שורש נשמה שמסוגל להבין שריבוי התפיסות הייחודיות לא סותר את האחדות המוחלטת – זהו הסוד של הנפש האלקית של היהודי, ש"הוי' אלהינו" הוא "הוי' אחד". "שמע

לד שמואל'א טו, ד. וראה לקו"ת ואתחנן יא, ב ובכ"ד. לח שמות ל, י; ויקרא טז, לד.

לט שם משמואל פרשת אחרי-י"ג תרע"ג. מאמר ד"ה "בסוכות תשב"ו" י"ג תשרי תשל"ח פ"ז (וש"ג).

לד

לה לשון הקדמת ספר התניא עפ"י זהר ח"א קג, ב.

לו שמות כ, ב.

החוויה שלו של אחדויות. ה' נותן לנו כח השנה לגלות שכל האחדויות הבסיסיות, של זמן, מקום ונפש מתחברות – והכל מגלה את "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", הנשמה הכללית של ישראל, שיודעת שריבוי הדעות עצמו הוא כח של האחדות המוחלטת. זהו הלימוד ומה שעלינו להפיץ וללמד לעצמנו ולכל העולם בשנה הקרובה.

לא יכולה להיות התבוננות יותר יפה בעבודת ה' ממה שאנחנו כעת מסבידים. שה' יתן לנו את התובנה, את ההבנה של ה"אחד" – לקלוט זאת לתוכנו. הענין קיים אצלנו כולנו עמוק-עמוק, בלב וצריך לגלות לעצמנו, ולכל הסובבים אותנו, לכל העולם. להיות "אחד" הוא להיות "טוב". נברך את כולם בשנה טובה ומתוקה – שנה של אחדות ושנה של טוב.

ביום כיפור. שוב, יום כיפור נקרא "יום אחד", "יומא", הנשמה האחת היא הכהן הגדול, והוא נכנס אז ל"מקום אחד", קדש הקדשים. המקום בו ה' מופיע כל הזמן. בעולם הזה אין לנו את הזכות להכנס לקדש הקדשים – כאשר המקדש בנוי נכנס אליו רק הכהן הגדול ביום אחד בשנה, אבל ה' שורה שם כל הזמן. הביטוי לכך שה' כל הזמן בקדש הקדשים הוא שהמציאות שלנו יכולה להתגלות כ"אחד". לעתיד לבוא, כאשר משיח יבוא, כל אחד מאתנו יכנס לקדש הקדשים בכל זמן, כי תתגלה האחדות בכל וזו תהיה החוויה המשותפת של כל הנפשות.

הזמן שמסוגל לכך שכל אחד מאתנו יגלה זאת הוא השנה הבאה עלינו לטובה – **תשפ"ג**. השוויון בגימטריא מגלה שבשנה זו טמון הכח לאחד את האחדויות – כאשר לכל אחד יש

הַלּוּמֵד עַל חֵנֶת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדָרֵךְ

- ◆ בשנת **תשפ"ג** – תהא שנת פלא גדול – אנו מתפללים לראות את גילוי המשיח, "**פלא יועץ**", הרופא לכל תחלואי הנפש והגוף.
- ◆ **תשפ"ג** עולה "יום אחד" – "מקום אחד" – "בשר אחד" – בכך יש להתבונן בשנה הבעל"ט. ה"אחד" הוא טוב.
- ◆ בימי ה"אחד" – אג"ו (חסד-תפארת-יסוד) – יש נשיאת הפכים של טוב מימין ומשמאל.
- ◆ האדם הוא חסד בכלל הבריאה ובזכותו ניתן לומר על כולה "טוב מאד".
- ◆ אלקות היא אחדות.
- ◆ "יום אחד" – "מקום אחד" – "בשר אחד" היינו גילוי אחדות ה' בעולם-שנה-נפש.
- ◆ סגולת ישראל היא לגלות שלמרות ריבוי הדעות – "הוי' אלהינו" – בסופו של דבר הכל "הוי' אחד".
- ◆ תפקיד ישראל לגלות לכל העולם את סוד האחדות גם בתוך הריבוי.
- ◆ חיבור האחדות בעולם-שנה-נפש מתגלה "אחת בשנה" – ביום כיפור.
- ◆ לעתיד לבוא תתגלה האחדות הזו – תודעת "קדש הקדשים" – בכל יום ובכל מקום לכל ישראל.
- ◆ בשנת **תשפ"ג** ה' נותן לנו כח לגלות את האחדות לכל העולמות.
- ◆ האחדות קיימת אצלנו בעומק הלב – צריך לגלות אותה לעצמנו ולעולם כולו.

"יְחִינּוּ מִיָּמִים"

קיצור מהלך השיעור

בשיעור שנמסר ב**נקודות המעבר** בין היום הראשון והיום שני ב"יומא אריכתא" של ראש השנה דבר הרב על הצורך ב**המלכה בשני הימים** – כאשר ביום הראשון, "יום תרועה", מתחוללת **ההמלכה עצמה** ב"תרועת מלך" ואילו ביום השני, "יום הזכרון", זוכרים את ההמלכה ומיישמים אותה ב**בנין מלכות ישראל** בפועל. שיעור שנכתב, כפי שנאמר, בסגנון של 'הברקות' ורמזים, אך המחשמש בו ימצא בו כל טוב. מומלץ ללימוד, כפי שנאמר, במעבר בין שני הימים.

לו מילים – התקיעה אומרת 'יחי המלך!' ה, זה הענין של ראש השנה. אם כן, מדוע צריכים יומיים של המלכה ה'? אדרבא, יש כאן אפילו טעם לפגם. אם המלכנו את ה' עלינו בתכלית, תקענו בשופר מעומקא דלבא וקבלנו את עול מלכותו יתברך – מה הטעם לעשות זאת עוד פעם? מה עוד חסר? באמת חז"ל אומרים שראש השנה אינו שני ימים אלא יום אחד, "יומא אריכתא", יום אחד

ה וראה בכונות הרס"ג לתקיעות כפי המופיע במחזורים (ונתבאר בספר **תום ודעת** בהוספה למאמר "יום תרועה", עמ' קצג ואילך).
ו ראה רש"י ביצה ד, ב ד"ה "אסורה"; רמב"ם הלכות יו"ט פ"א הכ"ד; שו"ע אדה"ז או"ח סת"ר ס"ג ואילך וש"נ. ובכ"מ.

שני ימי המלכה – מלך למעלה ומלך למטה

על שני ימי ראש השנה ועל יום כיפור דורשים^א את הפסוק "יְחִינּוּ מִיָּמִים בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמְנוּ וְנַחִיָּה לַפְּנִיּוֹ"^ב. הענין של ראש השנה הוא המלכה ה'. הקול של השופר הוא קול פשוט בלי מילים^ג, קול בהמה^ד, אבל אם היו נותנים

נרשם (מהזכרון) ע"י איתניאל גלעד. לא מוגה. ליל ב דראש השנה (ח"א) תשפ"ב – כפ"ח.

א לקו"ת דרושים לר"ה רד"ה "יחינו" (סג, סע"ב).

ב הושע ו, ב.

ג בכ"מ בחסידות. ראה מחשבות חרוץ אות ז; רסיסי לילה אות נא; זרע קדש פרשת נצבים. ועוד.

ד מאמר ד"ה "את ה' האמרת" ח"י אלול תשל"א.

ועדיין, אנחנו

תוקעים בשופר
ואומרים את כל
התפלות פעמיים,
בשני הימים, וכמו
שאמרנו, לכאורה
יש טעם לפגם
בעבודה כפולה
של המלכה

ארוך של המלכת ה'. בכוונות של הנסידרה ובנין המלכות¹, שמכוונים ב"שיר המעלות ממעמקים קראתיך"², שני ימי ראש השנה הם כנגד עומק אחד, "עמק ראשית"³ – היום הראשון כנגד הכתר והיום השני כנגד החכמה. יש ב בחינות "ראשית", סוד "בראשית", הראשית בעל-מודע, הכתה, והראשית במודע, החכמה. שוב, זהו עומק אחד.

הכתר והחכמה מתאחדים ליום אחד, כמו י וקוצו של י שלגמרי מחוברים.

ועדיין, אנחנו תוקעים בשופר ואומרים את כל התפלות פעמיים, בשני הימים, וכמו שאמרנו, לכאורה יש טעם לפגם בעבודה כפולה של המלכה. מה הענין של שני הימים ("יחינו מימים")? כתוב – לא רק בחסידות, גם בספרים לפני החסידות – שהענין של ראש השנה, חוץ מהמלכת ה' למעלה, הוא גם בקשה של מלכות ישראל, של מלך ישראל כשר וצדיק, מלך בשר ודם, במילים שלנו – מלך המשיח. ביום הראשון של ראש השנה ממליכים את ה' למעלה וביום השני ממליכים מלך בשר ודם למטה – והכל המשך אחד, "יומא אריכתא" אחד (כפירוש הזהר ל"שום תשים עליך מלך"⁴, "שום' לעילא, 'תשים' לתתא"⁵). לכאורה מספיק להמליך את

ה', אבל יש מצוה גם במלך בשר ודם. באופן דומה, האמונה שלנו היא בה' – צריך עוד משהו?! לכאורה לא, אבל כתוב "ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו"⁶, צריך להאמין גם בצדיק בשר ודם (והוא סוד "חזק ואמץ"⁷ – "חזק" באמונה בהשי"ת, שתהיה אמונה חזקה ואיתנה, כאמונת "איתן האזרחי"⁸, אברהם אבינו ע"ה⁹, "ראש כל המאמינים"¹⁰, "ואמץ" נוטריקון אמונת צדיקים, כמבואר במ"א¹¹).

רמזי "יום תרועה" ו"יום הזכרון"

לראש השנה שני שמות עיקריים בתורה ובתפלות שלנו – "יום תרועה"¹² (בתורה) ו"יום הזכרון" (בתפלה ובקידוש, על יסוד לשון הפסוק "שבתון זכרון תרועה"¹³). צריך להבין

פעמים יחוד (פנימיות ספירת הדעת), סוד "משה משה" לא פסיק טעמא בגווייהו" (ע"פ שמות רבה ב, ו; זהר ח"א קכ, ב; ח"ג קלח, א), בהיות משה בבחינת אין בתכלית הבטול לה' שאין עוד מלבדו" (דברים ד, לה), ועם זאת משה הוא הדעת של כללות נשי" (תניא פמ"ב), היכולת והכח לדעת את ה' מתוך התבוננות (בחינת יש – "משה [חכמה, אין] זכה לבינה [יש]" בגימטריא דעת, כנודע). והנה, "שום תשים עליך מלך" ועוד "יחינו מימים" (שני ימי ר"ה שהם "יומא אריכתא" כנ"ל) עולה 1540 (משולש הכל, ארבעון כ, ב"פ 770 וכו') ויחד עם ראש השנה (861) עולה 2401 – שלמות של 49 ברבוע, 7 בחזקת 4, ודוק היטב!

יג שמות יד, לא.

יד דברים לא, דכג, ובכ"מ.

טו מלכים א, ה; יא; תהלים פט, א.

טז ב"ב טו, א; ויקרא רבה ט, א; זהר ח"ב קי, א.

יז שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

יח הקדמת סוד ה' ליראו הערה יג.

יט במדבר כט, א.

כ ויקרא כג, כד. והנה, פלא, הביטוי "שבתון זכרון תרועה" – ביטוי אחד המחבר את הזכרון ("יום הזכרון") והתרועה ("יום תרועה") – עולה ראש השנה ראש השנה (יהלום אם, סוד השופר שהוא יסוד אמא), כנגד שני ימי ראש השנה המתחברים ל"יומא אריכתא"¹⁴! (האותיות השניות בכל מלה בביטוי הן בכר – ראש השנה הוא יום הבכורה של השנה, כאשר "בתר רישא גופא אזיל").

ז פירוש שני בפע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז.

ח תהלים קל, א.

ט ספר יצירה פ"א מ"ה. פירוש שני בפע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז.

י דוק ביסוד ושרש העבודה שער המים פ"א.

יא דברים יז, יט.

יב זהר ח"ג ערה, ב. "שום תשים" עולה ב"פ (ממוצע כל תבה) מחצית, סוד החוצרות (דמשה), שני חצאי צורות שמתחברים יחד לצורה אחת שלמה, כידוע מהרב המגיד נ"ע (אור תורה בהעלתך אות קלד) – כך המלך העליון ובא כחו בארץ, מלך ישראל, מתחברים יחד למלך אחד (כאשר "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא" ומלך ישראל משקף ומגלה לעינינו את מלכותו יתברך על כל הארץ) ועל דרך זה האמונה בה' ובמשה עבדו. "שום תשים עליך מלך" עולה בטול (פנימיות ספירת החכמה)

בכח הזכרון

אפשר לתקן
להחיות את כל
רפח הניצוצות
(שנפלו ומתו)
בשבירת הכלים
של עולם התהו
כנודע) וכך להביא
משיח

מה הענין שלהם (וגם
למה כתוב "הזכרון" ב"ה
הידיעה). קודם כל, נאמר
כמה רמזים:

כמה שוה "הזכרון"?
288 – בכח הזכרון
אפשר לתקן-להחיות את
כל רפח הניצוצות (שנפלו
ומתו בשבירת הכלים של
עולם התהו כנודע) וכך
להביא משיח (כמבואר

באריכות בכתבי האר"ז^{לכא}). כשמוסיפים יום,
"יום הזכרון" שוה כבר 344, פרדס (ד פעמים
אלהים, ממוצע ד אותיות פרדס), שייך לכל
פרד"ס התורה.

כמה שוה "יום
תרועה"? 737, שלהבת,
שווה גם "בכל לבבך
ובכל נפשך ובכל מאדך"^{כב},
כידוע. הסוד של שלהבת
הוא "עד שתהא שלהבת
עולה מאליה"^{כג}, עד
שהשלהבת של אהבת ה'
"בכל לבבך ובכל נפשך
ובכל מאדך"^{כד} תעלה
מאליה. ידוע שבחב"ד
מאריכים מאד בתרועה^{כה}
– כמו שבעל התוקע
שלנו תקע מצוין, ב"ה –

ולפי הרמז הזה המגמה של התרועה היא "עד
שתהא שלהבת עולה מאליה", להאריך בתרועה
עד שהיא תמשיך מעצמה, גם אחרי שיגמר לבעל
התוקע האויר.

כא ע"ח שיי"ח (רפ"ח ניצוצין).

כב ראה אותיות לשון הקדש אות ש.

כג שבת כ, א (מובא ברש"י על שמות כז, כ; במדבר ח,
ב).

כד דברים ו, ה.

כה ראה אוצר מנהגי חב"ד אלול-תשרי ר"ה סע' רפד
ואילך (עמ' קכב) ושי"ב.

ביחד, "יום תרועה" יום הזכרון" עולה 1081.
מה זה? תפארת. בפסוקים שאומרים אחרי
התקיעות, הפסוק האחרון הוא "כי תפארת עזמו
אתה וברצונך תרום קרנינו"^{כו}. תפארת היא ריבוי
גוונים – זו התכונה של עם ישראל, "תפארת
ישראל"^{כז} (ישראל, 541, הוא הנקודה האמצעית
של תפארת, 1081). לא רק 'שני יהודים – שתי
דעות', לכל יהודי אחד יש לפחות שתי דעות.
לפעמים שתי הדעות עושות לו בלבול שכל,
ולפעמים הן עושות ערפל טוב, בו "הוי' אמר
לשכך בערפל"^{כח}.

יום ההמלכה ויום הזכרון המעמיק

נחזור לפשט – "יום תרועה" הוא על שם
שמריעים בשופר, מהו "יום הזכרון"? לחזור
ולחזור במשהו – כמו זוג שנזכר בחתונה
שלו. היום קל להזכר – עושים סרט וידאו
מהחתונה, ואפשר לצפות בו ולהזכר. אם רוצים
לחלק את "יום תרועה" ו"יום הזכרון" לשני
ימי ראש השנה – מה שייך לאיזה יום? נראה
ברור שהיום הראשון (שמדאורייתא) הוא "יום
תרועה" (שהוא לשון תורה, כנ"ל, ושייך בפרט
ל"מצות היום בשופר"^{כט}) – מדיעים לה' וכך
ממליכים אותו. היראה מטילה חרדה ("היתקע
שופר בעיר ועם לא יחרדו"^ל), מלך שאימתו
עלינו. היום השני (שמדרבנן) הוא "יום הזכרון"
(לשון חכמים, כנ"ל^{לא}) – את מה זוכרים? את
מה שעשינו אתמול, את המלכת ה' של היום
הראשון (וכרמוז בסדר זכרונות, "זכרון ליום
ראשון").

בדרך כלל היום השני רגוע יותר מאשר

כו תהלים פט, יח.

כז איכה ב, א.

כח מלכים א, יב. וראה שיעורי הי"ב אלול תשפ"א
(נדפסו בגלילות כי תבוא-נצבים תשפ"א).

כט ראש השנה פ"ג מ"ג (כ, ב).

ל ע"פ עמוס ג, ו.

לא הקשר בין הזכרון לתורה שבעל פה (דברי חכמים)
דווקא רמז בפסוק "... ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת
הוי' בפיך" (שמות יג, ט).

לא רק 'שני יהודים

– שתי דעות',
לכל יהודי אחד
יש לפחות שתי
דעות. לפעמים
שתי הדעות
עושות לו בלבול
שכל, ולפעמים הן
עושות ערפל טוב

זכרונות ושופרות. "יום תרועה" שייך בפשטות לשופרות ו"יום הזכרון" לזכרונות (כשאת שניהם לומדים^ל מהביטוי "שבתון זכרון תרועה"). מה עם מלכויות? אם היה לנו עוד ביטוי עם אותו משקל בתפלה, לדוגמה "יום הדין"^ל, היינו יכולים לקשר אותו למלכויות – דין אומר שיש מלך-דין שדן אותי ב"דינא דמלכותא דינא"^{לח} (הרומז ל"דינא קשיא"

ביום הראשון ו"דינא רפיא" ביום השני^{לט}). אבל "יום הדין", כינוי שאין לו אף רמז בתורה^מ, אינו הכינוי העיקרי של ראש השנה בתפלות שלנו אלא דווקא "יום הזכרון", כחתימת הברכה האמצעית של כל תפלות החג וכונוסח הקידוש

לו ר"ה לב, א.

לו ראה ר"ה ח, ב; טז, איב; ויקרא רבה כט, א; זהר ח"ב לב, ב. ובכ"מ.

לח נדרים כח, א (ובכ"ד).

לט זהר ח"ג רלא, ב. שער הכוונות דרושי ר"ה. וראה של"ה מסכת ר"ה תו"א פא.

ככל שנמשך ה"ומא אריכתא" יש המשכה מאריך אנפין על ידי יג תיקוני דיקנא שלו, יג מדות הרחמים בכלל ומדת "ארץ [אפים]" בפרט, לרחם בדין, להאריך אף בתוספת יום כדי לתת עוד זמן לתשובה ולהעלות ארוכה ורפואה לכל הדינים. ועוד: "יומא אריכתא" עולה "נצח ישראל" (ספירת הנצח, סיום קו הימין שהוא "חד אריך", כאשר "איהו [תפארת ישראל] בנצח"), סוד "גם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא לנחם" (שמואל"א טו, כט) – המשכה מבחינת "לא אדם" שאינו מתנחם מאהבתו לכל יהודי כבן יחיד, המרחם עליו בכל מצב, מנצח כל מקטרג ומנגד וממתיק את הדין מעליו.

מ היות ראש השנה יום דין נלמדת מהפסוק "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב" (תהלים פא, ה), אך אין לביטוי "יום הדין" מקור בתורה שבכתב (אלא רק בלשון תרגום לאיוב א, ו מתרגמים לעתים "היום" על "יומא דדינא בריש שתאי"). כמובן, גם "ראש השנה" אינו לשון תורה. נמצא שיש כאן סדר של שמות, מהמפורש לבלתי מפורש, כנגד יהוה: "יום תרועה" (עיקר "יום" הוא אור החכמה, י שבשם); "זכרון תרועה" (השיך למח הזכרון, הדעת, ו"אם אין דעת אין בינה"); יום הדין (במדות, ו שבשם, בהן קוי הימין הזכות והשמאל החובה); ראש השנה (מלכות, ו"ישא דעמא", ראש השנה נרמז בפסוק "ארץ אשר הוי' אלהיך דרש אתה תמיד עיני הוי' אלהיך מרשית השנה ועד אחרית שנה", ארץ בסוד מלכות, כאשר בכל שנה יש אור-ראש מלך חדש ביחס לארץ) – ודוק.

היום הראשון, כמו זוג שאחרי שנגמרה החתונה עם כל המאמץ וההתרגשות – רוצים למחרת לשבת לצפות בסרט החתונה, להזכר מה היה (וכך לגלות גם פרטים שלא נודעו כלל לבני הזוג בשעת מעשה...). הזכרון מעמיק את החויה שהיתה, מאפשר להסתכל עליה ברוגע ובישוב הדעת ולהפנים. זה מזכיר את הפירוש על "זוכרים ונעשים"^{לב}

– שכאשר "הימים האלה נזכרים" אזי הם "נעשים" שוב, ומוסבר^{לג} שהם "נעשים" מחדש, בצורה טובה ועמוקה יותר.

בשביל מה צריך מלך? תשאל 'מתנגד' בשביל מה צריך רבי – הוא יגיד לך שבאמת לא צריך... בשבילו מספיקה החרדה שהיתה ביום הראשון – היתה תרועה, היתה חרדה, המלכנו את ה', הוא לא צריך יותר מזה. הוא 'חרדי', מספיקה לו החרדה... למה צריך רבי? הרבי מזכיר את ה' תמיד, גם אחרי ההמלכה, והוא מעלה את האמונה. כמו שרבי הלל מפאריטש מסביר^{לד} על "ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו" – שמשה רבינו מעלה את האמונה בה' למדרגה אחרת לגמרי, מעמיק את האמונה בה'. בזכרון של מה שהיה ביום הראשון יש גם בחינה של "אור חוזר" ביחס לגילוי עצמו שהיה ביום ראשון, והרי "כל אור חוזר – חוזר לקדמותו ממש"^{לה}, עוד יותר מהשרש הגלוי של הגילוי (ומשום כך מתגלים בו דברים חדשים כו' כנ"ל).

מלכויות, זכרונות ושופרות

בראש השנה אנחנו אומרים מלכויות,

לב אסתר ט, כח.

לג ראה גם תקון שובבי"ם לרמ"ז. מובא בלב דוד (לחיד"א) פכ"ט.

לד פלה"ר בשלח ד"ה "יורא ישראל" אותיות טדיח. הובא ונתבאר במעין גנים לפרשת בשלח (עמ"ע).

לה שער האמונה (אדאמ"צ) פט"ו (ובהמשך שם). ובכ"מ.

בדרך כלל היום
 השני רגוע יותר
 מאשר היום
 הראשון, כמו זוג
 שאחרי שנגמרה
 החתונה עם
 כל המאמץ
 וההתרגשות –
 רוצים למחרת
 לשבת לצפות
 בסרט החתונה,
 להזכר מה היה

השנה" (מלכות, "רישא דעמא", ראש השנה נרמו בפסוק "ארץ אשר הוי' אלהיך דרש אתה תמיד עיני הוי' אלהיך מרשית השנה ועד אחרית שנה"^מ), ארץ בסוד מלכות, כאשר בכל שנה יש אור־ראש־מלך חדש ביחס לארץ) – ודוק. ולסיכום:

י	יום תרועה
ה	יום הזכרון
ו	יום הדין
ה	ראש השנה

ורמו מופלא: "יום תרועה יהיה לכם" (כלשון הפסוק), **יום הזכרון, יום הדין, ראש השנה** עולים בדיוק **מלכיות זכרונות שופרות** (3,2187 בחזקת 7)^מ!

"מי זה מלך הכבוד"

בסיום תפלת ערבית אמרנו את פרק כד – "לדוד מזמור להוי' הארץ ומלואה תבל וישבי בה"^מ. בפרק הזה – בחלק השני שלו, אחרי המלה "סלה" שחותמת את החלק הראשון – חוזר הביטוי המיוחד "מלך הכבוד" חמש פעמים, כנגד נרנח^י, בחלוקה לשתי יחידות. בהתחלה כתוב "שאו שעדים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד. מי זה מלך הכבוד הוי' עוזו וגבור הוי' גבור מלחמה" – פעמיים "מלך הכבוד". אחר כך כתוב "שאו שעדים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד. מי הוא זה מלך הכבוד הוי' צבאות הוא מלך הכבוד סלה" – שלש פעמים "מלך הכבוד". בסוד נרנח^י, החלוקה היא כנגד סוד שרש (נפש־רוח) ותוספת (נשמה־חיה־יחידה)^מ.

חז"ל אומרים^מ שכאשר שלמה המלך אמר

מה דברים יא, יב.

מו רק ארבעת הכינויים הקצרים ל"יום" – יום תרועה, יום הזכרון, יום הדין, ראש השנה – עולים ג"פ "נצח ישראל" ("יומא אריכתא", כנ"ל הערה מא).

מז תהלים כד, א. עוד על הפרק דובר בח"ב של התוועדות ז – נדפס לקמן.

מח ראה קונטרס חסדי דוד סימן עו. ובכ"מ.

מט שמות רבה ח, א.

– "ברוך אתה הוי' מקדש ישראל ויום הזכרון".

אכן, מי שמתבונן מביין בפשטות שהמלכויות הולכות יחד עם השופרות – בשופר ממליכים את ה', כמו שאמרנו. החיבור הזה מופיע בפירוש באחד מפסקי המלכויות – "הוי' אלהיו עמו ותדועת מלך בו"^{מא}. ורמז נאה: שתי המלים **מלך־שופר** משלימות ל־676, הוי' ברבוע כללי, ודוק.

נשים לב שבנוסף לכינויים "יום תרועה" (לשון התורה) ו"יום הזכרון" (לשון חכמים המיוסדת על לשון המקרא "זכרון תרועה"), הזכרנו עוד שני כינויים שאין להם מקור בתורה שבכתב – "יום הדין" (הנזכר רק בלשון תרגום, "יומא דדינא בריש בריש שתא"^{מב}) ו"ראש השנה", שגם הוא אינו לשון תורה, כמובן. נמצא שיש כאן סדר של שמות, מהמפורש לבלתי־מפורש, כנגד י־ה־ו־ה: "יום תרועה" (עיקר "יום" הוא אור החכמה, י שבשם); "יום הזכרון" (השייך למח הזכרון, הדעת, ו"אם אין

דעת אין בינה"^{מג}), ה עילאה, כאשר "זכרון תרועה" הוא חיבור "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{מד}); "יום הדין" (במדות, ו שבשם, בהן קוי הימין־הזכות והשמאל־החובה); ו"ראש

למה צריך רבי?
 הרבי מזכיר את
 ה' תמיד, גם אחרי
 ההמלכה

מא במדבר כג, כא.

מב ת"י לאיוב א, ו (במקרא נלמד שראש השנה הוא יום הדין מהפסוק "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב" – תהלים פא, ה – אך הביטוי "יום הדין" עצמו לא נזכר בו).

מג אבות פ"ג מי"ז.

מד ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

נאמר חריף: יש מי שאומר שאצלו יש קודם כל את הרבי, קודם כל מלך בשר ודם, ואחר כך את הקב"ה, זו בעיה! זה יכול להיות באופן מסוים גם בסדר, אבל המלאכים לא אוהבים את זה. איך יכול להיות בסדר? יש היום חסידים, בעלי תשובה, שזה היה הסדר אצלם – קודם כל הכירו את הרבי ודרך זה חזרו בתשובה אל הקב"ה. לפעמים הצדיק הוא השער לה' – שאו שערים ראשיכם וגו'". בכל אופן, הסדר הרגיל צריך להיות קודם המלכת ה' ואז המלכת מלך בשר ודם (הסדר של "שום תשים", "כנ"ל), "יום תרועה", המלכת ה', ואז "יום הזכרון", הצדיק שמזכיר תמיד את הקב"ה, שלא ישכחו אותו.

"שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד" המלאכים רצו לנקר את מוחו, כי חשבו שהוא מתכוון לעצמו, והוא היה צריך להבהיר "מי זה מלך הכבוד? הוי' עוזו וגבור וגו'". השפת אמת אומר³ שבאמת שלמה המלך התכוון לעצמו, אבל כוונתו היתה – לפי דברי המדרש – שהקב"ה הוא "מלך הכבוד" דהיינו מלך על הכבוד (הכבוד שייך אליו בעצם) ומשום כך ביכולתו לחלוק מכבודו לבשר ודם, תכונה ששייכת רק לקב"ה.

גם כאן יש את היחס בין מלך בשר ודם למלך מלכי המלכים הקב"ה, שדברנו עליו בשני ימי ראש השנה, אבל המלאכים לא אהבו אותו.

נ פרשת וארא תרל"ה ד"ה "במדרש ראה נתתיך".

הַלּוּמֵד עַל חֵנֶת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדֶרֶךְ

- ◆ מהות ראש השנה היא המלכת ה' וקול השופר מכריז – "יחי המלך!".
- ◆ שני ימי ראש השנה מצטרפים ל"יומא אריכתא" – ראשית אחת.
- ◆ בשני הימים מקיימים "שום תשים עליך מלך" – "שום" לעילא 'תשים' לתתא – מתפללים על מלכות ה' וביטויה בכינון מלכות ישראל.
- ◆ בכח הזכרון של "יום הזכרון" ניתן להחיות את כל רפח הניצוצין.
- ◆ תכלית "יום תרועה" היא שתהא "שלהבת עולה מאליה".
- ◆ היום הראשון של ראש השנה (שמדאורייתא) הוא "יום תרועה" (לשון תורה) והיום השני (שמדרבנן) הוא "יום הזכרון" (לשון חכמים בתפלה).
- ◆ "נוזרים ונעשים" – ביום השני נזכרים בהמלכה של היום הראשון, מעמיקים ומפנימים אותה.
- ◆ הצדיק־המלך מזכירים את מלכות ה' בעולם גם לאחר ריגת ההמלכה ומרוממים מעמיקים את האמונה בו.
- ◆ "יומא אריכתא" ממשיך אריכות אפים, ארוכה ורפואה – להפוך את ה"דינא קשיא" ל"דינא רפיא".
- ◆ הסדר הרגיל – האהוב על המלאכים – הוא הקדמת ה' כ"מלך הכבוד" ל"מלך הכבוד" בשר ודם (שמגלה את מלכות ה'), אך פעמים שאצל בעלי תשובה הכרת "מלך הכבוד" התחתון, הרבי־הצדיק, היא השער להכרת "מלך הכבוד" העליון, ה' יתברך.

"לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה"

קיצור מהלך השיעור

בליל ראש השנה אומרים **בכוונה גדולה** את **מזמור כ"ד** בתהלים. בשיעור אחרי תפלת ערבית של ראש השנה שעבר לימד הרב כוונה פשוטה ויפה – הקבלת עשרת פסוקי הפרק **לעשר הספירות**.

הבינה^ג, אבל "בינה עד הוד אתפשטת"^ד. הפסוק הרביעי, "נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה" – כנגד הנצח, בחינת "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם"^ה. הפסוק החמישי, "ישא ברכה מאת הוי' וצדקה מאלהי ישעו" – גם ברכה וגם צדקה – שייך לתפארת. היא אפשר לחשוב שברכה וצדקה שייכות לחסד, אבל לפי הסדר כאן הן בתפארת – "ברכה" מצד החסד שבתפארת, בחינת אברהם אבינו, עליו נאמר "והיה ברכה" (ברכה היינו המשכה מלמעלה למטה מצד ה"טבע הטוב להיטיב"^ו, דהיינו אתערותא

בליל ראש השנה, בסיום תפלת ערבית, אומרים את פרק כ"ד בתהלים, שהוא סגולה לפרנסה^א ("הכלי להשפעות גשמיות על כל השנה"^ב). בפרק יש עשרה פסוקים והוא מקביל ממש בצורה פשוטה לעשר הספירות מלמטה למעלה. לא ראיתי שמישהו כותב זאת, אבל ממש מתבקש:

הפסוק הראשון הוא "לדוד מזמור להוי' הארץ ומלואה תבל וישבי בה". כמובן, השירה של הארץ היא השירה של המלכות. בפסוק הבא מוזכר יסוד בפירוש – "כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה".

הפסוק השלישי, "מי יעלה בהר הוי' ומי יקום במקום קדשו" שייך להוד – "מי" היינו שאלת

ג ראה זר ח"ב קיז, א ובכ"ד.
ד ע"פ הקדמת תקו"ז, א. ראה ע"ח שער הכללים פ"ד;
ע"ח שכ"ט פ"ח.
ה שמואליא טו, כט.
ו בראשית יב, ב.
ז ראה ע"ח שער הכללים רפ"א; עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א; תניא שער היחוד והאמונה פ"ד.

נרשם (מהזכרון) ע"ו איתיאל גלעדי. לא מוגה. ליל ב דראש השנה תשפ"ב (ח"ב) – כפ"ח.
א פנ"ח שער תפלות ר"ה פ"ז.
ב ספר השיחות תרפ"ז עמ' 112.

מסיימת "סלה". מאיפה הגענו לכל זה? מהקשר בין שרש **סלח** לשרש **סלה**. רואים את זה במובהק בפיוט "וכל מאמינים" שאמרנו היום, שם ה־ס היא "וכל מאמינים שהוא סולח סלה". מה הפשט של הביטוי הזה, "סולח סלה"? "סלה" הוא נצחי – סליחת הקב"ה לנו היא נצחית לעולם ועד (מה שאין כן סליחת הקב"ה לאומות העולם כאשר שבות בשובה, כמו שהיה אצל אנשי נינוה בספר יונה שקוראים ביוה"כ – ראה מפרשים¹ בתחלת ספר נחום שלאחר מכן נינוה אכן נחרבת מפני ריבוי חטאותיה). הצמח צדק מסביר² שכל "סלה" הוא בכתר – סליחת הקב"ה לעונותינו בכל שנה ושנה כו' באה מהכתר, מעל לטעם ודעת (לכן היא נצחית), סוד "כי עמך [דווקא] הסליחה למען תורא"³, וד"ל.

הפסוק השביעי – "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד" – מכוון כאן כנגד החסד.

הפסוק השמיני, "מי זה מלך הכבוד הוי' עוזו וגבור הוי' גבור מלחמה", שייך לגבורה – "מי" היא מלה של בינה ויש כאן "עוזו וגבור... גבור מלחמה", בסוד "אני בינה לי גבורה"⁴.

אחר כך שוב כתוב "שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד" – כבר כנגד החכמה (בה יש **כבוד-לב** נתיבות). צריך להבין למה בפעם הראשונה כתוב "והנשאו פתחי עולם", שהם מתנשאים מעצמם, ובפעם השנייה "ושאו פתחי עולם" (יש מפרשים ש"והנשאו" יותר חזק מ"ושאו" ויש מפרשים להיפך⁵). ביחד, "**והנשאו... ושאו**" עולה **תרועה**, שייך בעצם ל"יום תרועה יהיה לכם"⁶. **תרועה** עולה ג"פ **ברכה**, סוד הברכה המשולשת בתורה, ברכת כהנים. על "ברכה" נאמר כאן – בפסוק

דלעילא ללא אתערותא דלתתא), ואילו "צדקה" על ידי התעוררות מלמטה, מצד ה"צדק מלכותא קדישא"⁷, המלכות ד"לית לה מגרמה כלום"⁸ המבקשת רחמים וצדקה (כמו שאומרים בתפלת ר"ה "בקש רחמים כעני בפתח"), סוד הגבורה שבתפארת, כמבואר בדא"ח. הברכה היא "מאת הוי'" (שם הוי' דתפארת) ואילו הצדקה היא "מאלהי ישענו" (שם אלהים המושיע), ודוק.

הפסוק הששי, "זה דור דרשיו מבקשי פניך יעקב סלה", שייך לגבורה. כאן צריך קצת להסביר: הייתי חושב שפסוק של "יעקב" שייך לתפארת, בחינת יעקב אבינו מבין שלשת האבות. אכן, המפרשים⁹ מסבירים ש"יעקב" כאן אינו יעקב אבינו דווקא אלא כל יהודי, כל עם ישראל מכונה יעקב, כלומר ש"יעקב" כאן הוא בעצם כנסת ישראל, מלכות, ו"פניך יעקב" היינו פנימיות מדת המלכות הנבנית מהגבורה¹⁰, סוד "כלת משה"¹¹. "דור דרשיו" היינו שהדור הוא לפי "דרשיו" ("דרשו" כתיב) ו"דרשיו" לפי ה"דור" (כך פרשו חז"ל¹²), והיינו מכח הגבורה המגדיר ומגביל, שבשרש היינו סוד "בוצינא דקדוניתא"¹³, סוד "קו המדה" (המודד את "דרשיו" לפי ה"דור" וכו'). כאן בא ה"סלה" הראשון, בסיום הפסוק.

הרבה פעמים יש בקבלה¹⁴ חלוקה בין הספירות עד הגבורה ומהחסד ולמעלה. כך כאן, עד הגבורה זו יחידה אחת, שמסיימת "סלה", ואחר כך יש עוד יחידה מהחסד עד הכתר, שגם

ח הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליהו").

ט ראה זהר ח"א קפא, א; רמט, ב; ח"ב ריח, ב; ע"ח ש"ו (העקודים) פ"ה.

י נתבאר באריכות בספר **וכמטמונים תחפשה** ח"א במאמר "הסיפור שבספירה".

יא האבן עזרא, הרד"ק, ועוד.

יב ע"ח שכ"ה דרוש ב ובכ"ד.

יג שער מאמרי רשב"י פרשת בראשית.

יד ראה ערכיני ז, א.

טו זהר ח"א טו, א; יח, ב.

טז ראה פרדס רמונים ש"ב פ"ה בביאור תהלים קנ (ושם החלוקה מתאימה לפשט, המעבר מתיאור גדולת ה' לתיאור האופן בו אנו משבחים אותו), ודוק.

יז תרגום יונתן (מובא ברש"י) פסוק א.

יח בפירוש יהל אור על תהלים פכ"ד אות ה.

יט תהלים קל, ד.

כ משלי ח, יד.

כא ראה במצוד"ד ובמלבי"ם ובכ"מ.

כב במדבר כט, א.

קָדְשׁוֹ.
 נצח: נְקִי כַפַּיִם וְכִי לִכְבֹּב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׂוֹן
 נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה.
 תפארת: יִשָּׂא בְרִכָּה מֵאֵת הוֹי' וְצִדְקָה מֵאֵלֶּהי
 יִשְׁעוֹ.
 גבורה: זֶה דֹר דִּדְשׁוֹ מִבְּקָשֵׁי פְּנִיָה יִעֲקֹב סֶלָה.
 חסד: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשְׂאוּ פִתְחֵי
 עוֹלָם וַיְבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד.
 בינה: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד הוֹי' עֲזֹז וְגִבּוֹר הוֹי'
 גִּבּוֹר מִלְחָמָה.
 חכמה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם
 וַיְבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד.
 כתר: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד הוֹי' צְבָאוֹת
 הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֶלָה.

ישר כח לכל המתפללים. נהניתי מכולם
 – גם אלה שהתפללו בקול (החזנים) וגם אלה
 שהתפללו בשקט (הצבור). ברוך ה', העיקר שהיה
 כח לתפלות. זו באמת מתנת שמים, סימן שה'
 חפץ בתפלות שלנו וממילא חזקה עליו יתברך
 שימלא את כל משאלותינו לטובה ולברכה, בטוב
 הנראה והנגלה לשנה טובה ומתוקה, שתהיה
 שנת גאולה לכלל ולכל פרט ופרט.

התפארת, בחינת תרועה כנודע בסוד תשר"ת^{כג},
 סוד המרכבה – "ישא ברכה מאת הוי'", לשון
 "והנשאו... ושאו", ודוק.
 הפסוק האחרון, "מי הוא זה מלך הכבוד הוי'
 צבאות הוא מלך הכבוד סלה", הוא כנגד הכתר
 – "מי הוא זה", בתוספת "הוא", רומז ל"ועבד
 הלוי הוא"^{כד}, גילוי עתיקה באמא^{כה}.
 יש כאן הקבלה עם שלשה פסוקים מובהקים
 – המלכות, היסוד והבינה – שמקבעים את
 המבנה, ועם כמה הבהרות בתפארת ובגבורה
 (כמו כל פעם שעושים הקבלה, שיש כמה יותר
 מובהקים וחלקים, ויש פרטים הדורשים העמקה
 מיוחדת כדי להבין לנכון את ההקבלה). בכל
 אופן, זו כוונה יפה שאפשר לכוון בה כשאומרים
 את המזמור:

מלכות: לְדָוִד מְזֻמֹר לַהוֹי' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבְּלֵ
 וַיִּשְׁבִּי בָּהּ.
 יסוד: כִּי הוּא עַל יָמַימִים יְסָדָה וְעַל נְהָרוֹת
 יְכוֹנְנָהּ.
 הוד: מִי יַעֲלֶה בְּהַר הוֹי' וּמִי יָקוּם בְּמִקְוֶם

כג תקו"ז כה (ע, ב).

כד במדבר יח, כג.

כה לקו"ת נשא כה, א. ובכ"מ (ע"פ זהר ח"ג קעה, ב).

פרקי אבות

פרק ו', משנה י"א

הדרן לפרקי אבות

שלום בעולם בשלמות הוא המשיח עליו נאמר "לְמַדְבָּה הַמְשֻׁרָה וְלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ"¹. והנה, בכל התורה כולה שם הוי' מופיע 1820 פעמים, כאשר בפסוק "הוי' יְמַלֵּךְ לְעַלְמֵם וְעַד" זו ההופעה ה־358, ההופעה ה"משיח" בתורה! מלך המשיח מגלה את מלכות ה'.

מלך המשיח הוא אחד המלכים שמולכים בכל העולם כולו, אך הוא לא הראשון ולא האחרון... הראשון היה ה', אחריו עוד כמה מלכים עד המלך המשיח, הוא המלך התשיעי, ולאחריו שוב – "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן" – ה' ימלוך, כמאמר הפסוק "אֲנִי יְאֻשׁוֹן וְאֲנִי אֶחְרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים"².

קבלת מלכות ה' היא תורף עבודתנו בראש השנה הבא עלינו לטובה, "קבלו מלכותי ואחר כך קבלו גזרותי"³. כך נזכה לשנה טובה ומתוקה!

רבי חנניא בן עקשיא אומר, רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שנאמר 'ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויגדיר'.

פרק ו' משנה י"א: כָּל מִי שֶׁפָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָאוֹ אֱלֹהֵי לְכָבוֹדוֹ, שְׁנֵאמַר 'כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכָבוֹדִי בְּרָאתִי וְצַרְתִּי אֵף עֲשִׂיתִי, וְאוֹמֵר 'ה' יְמַלֵּךְ לְעַלְמֵם וְעַד'.

השבוע נקרא את פרקים ה־ז במסכת אבות, ובכך נסיים בפעם הרביעית השנה את מסכת אבות. אמנם פרק ו' אינו חלק מהמסכת המקורית במשנה, אך הוא נוסף עליה והתקבל בישראל. בספר יצירה נאמר שסופו של כל דבר קשור עם תחילתו, וההתחלה קשורה בסוף: "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן"⁴. אם כן, נראה את הקשר בין תחילת פרקי אבות לסופו. חיתום פרק ו' הוא בפסוק משירת הים "הוי' יְמַלֵּךְ לְעַלְמֵם וְעַד"⁵ ובארבע מילים אלו ישנן 15 אותיות. והנה תחילת פרקי אבות היא "משה קבל תורה מסיני" – ארבע מילים ו־15 אותיות!

"הוי' יְמַלֵּךְ לְעַלְמֵם וְעַד" שווה בגימטריא 376, או "שלום". תכלית התורה כולה, "משה קבל תורה מסיני", ותכלית תיקון המדות בפרקי אבות, הן לעשות שלום בעולם – "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם"⁶. האדם שיעשה

ד ישעיה ט, ו. וראה רמב"ם הלכות מלכים ומלחמותיהם פי"ב ה"ב.

ה ראה פרקי דרבי אליעזר פי"א.

ו ישעיה מד, ו.

ז מכילתא בחדש פרשה ו. וראה ברכות פ"ב מ"ב.

נערך ע"י מנחם זאב וינגרט ע"פ שיעור ד' סיון תשע"ד פ"ב.

א ספר יצירה פ"א מ"ז.

ב שמות טו, יח.

ג ברכות סד, א.

קדושת לוי

פרשת נצבים וראש השנה

משפט לה'

הבינה "דינין מתערין" אך בפנימיות הבינה נמתקים כל הדינים בשרשם על ידי לימוד זכות על ישראל, ומשם נמשכת פרנסה טובה ורחבה לישראל (קדושת לוי = ב פעמיים חתך, שם הפרנסה היוצא מסופי תבות "פותח את ירך").

נגד עצת המלאכים

ממשיך הקדושת לוי: אילו ישראל לא זוכים בדין ח"ו, אזי נקרא הקב"ה "מלך עלוב", כיון שלא שעה לעצת המלאכים שהתנגדו לבריאת האדם וכעת מתברר לכאורה שהם צדקו וכביכול הוא מתבייש. אכן, כשם שתחילה ה' לא שעה לעצת המלאכים אלא ברא את האדם בראש השנה, כך בכל שנה ביום זה ה' לא מקבל את עצת המלאכים אלא מזוכה אותנו בדין.

בושה היא הסתרת הפנים, "ובשתים יכסה פניו". והנה פנים היינו השפעה פנימית, "דבר אשר הרצון רוצה בזה, הבחינה הזאת נקרא פנים"¹, וכן כאשר הקב"ה נקרא 'מלך עלוב' הוא כביכול מסתיר את פניו, שאינו מגלה את חפצו הפנימי. לבסוף מסתתם פיהם של כל המקטרגים על ישראל. אדרבה, "הן בקדשיו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו"², הם לא זוכים וישראל זוכים. כיון שתענוג ה' ורצונו הפנימי והעצמי שיהיה טוב לישראל, בטוב הנראה והנגלה לכל, לכן המלאכים

והות' ירה ה' אלהיך בכל מעשה ידך בפרי בטןך ובפרי בהמותך ובפרי אדמתך לטובה כי ישוב ה' לשונך עליך לטוב פאשר שש על אבותיך.³

הקדושת לוי מקשר את הפסוק לראש השנה, יום הדין. תפלתנו לה' שישפיע רוב טובה וברכה לא צריכה להיות מפני שאנו רוצים לקבל (שעל זה נאמר בזהר "צווחין ככלבין הב הב") אלא למלא את רצון ה' הרוצה להשפיע לנו, ושמח ומתענג בזה. לכן המשפט בראש השנה נוגע לו יתברך, "המשפט לאלהים הוא"³, האם ישפיע לנו וישמח במעשיו. וזהו "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב"³ – ודאי יהיה חק לישראל, השפעת מזון וכל טוב, כי המשפט נוגע לו עצמו. וכך מסתתמים פיהם של המקטרגים.

זהו יסוד גדול אצל הקדושת לוי, וממש ניתן לשמוע אותו עומד ומלמד זכות על ישראל, שוודאי יש לכתוב ולחתום אותם לחיים טובים ולשלום, מבלי להביט כלל על מעשיהם. מדרגת הקדושת לוי היא פנימיות הבינה. מחיצוניות

מהי תשובתו של הקב"ה? לא להביט כלל על מעשינו, רק לשפוט אותנו לפי חפצו הפנימי

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב י"א אייר תשפ"ב.

א דברים ל, ט.

ב דברים א, ז.

ג תהלים פא, ה.

ד קדושת לוי בתחלת הפרשה, ע"י ש.

ה איוב טו, טו.

ויש לומר שבחינה זו, מה שה' מותיר אותנו בצד, מתגלה ביותר למי שמותיר את עצמו בצד, "מי אל כמוך נשא עון ועבר על פשע לשארית נחלתו"^ח – "למי שמשים עצמו כשיריים"^ט.

"והותירך ה' אלהיך... לטובה כי ישוב ה' לשוב עליך לטוב", דהיינו שכל זאת הוא עושה "כדי שיקבל חדוה וגילה מחמת קבלתנו מאיתו הטובה [לשוב עליך לטוב], אמן". בהמשך לזה יש לדרוש "כי ישוב ה'" – ה' יעשה תשובה כביכול. כשם שאנו צריכים לעשות תשובה בימים אלו, עשרת ימי תשובה, כך "ה' צלך על יד ימינך" ו"מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות ולשמור". ומהי תשובתו של הקב"ה? לא להביט כלל על מעשינו, רק לשפוט אותנו לפי חפצו הפנימי, רצונו הפשוט לקבל תענוג ממה שמשפיע לנו כל טוב סלה, עד שהדבר יתגלה גם לעיני כל העמים, בחירת ה' בישראל לעיני כל.

בטוב העולם נידון

בתוך הדברים, מפרש הקדושת לוי "בטוב העולם נידון" כרומז לה' יתברך שהוא עצמו נידון האם יתן השפעה לבניו ויקבל מזה נחת ותענוג. הדרשה מסתמכת על הקושי "עולם מכונה בלשון נקבה, ונידון הוא לשון זכר, והוי ליה למימר נדונה".

והדברים תמוהים לכאורה, שהרי לפי הדקדוק עולם הוא לשון זכר! אך יש לפרש (וללמד זכות על מי שמלמד זכות) שאליבא דאמת היה ראוי ש'עולם' יהיה לשון נקבה, שעניינו מקבל, אלא שעולם לשון זכר מפני הרמז לה' יתברך המתלבש בעולם ומתייחד אתו.

אלהים = כלי הוי'. עולם = כלי אלהים. כלומר, הכלי של שם הוי' הוא שם **אלהים**, בגימטריא **הטבע**, והכלי של שם אלהים הוא העולם. ממילא, הוי' נמצא בתוך הכל, הוא מהוה ומחיה ומקיים הכל, ה' הוא הכל והכל הוא ה'.

מפחדים לקטרג, שמא יעשן אף ה' בהם. ויש לפרש: "לא זכו בעיניו", המלאכים לא השכילו ללמד זכות על ישראל כראוי.

ספר החיים

ומפרש הקדושת לוי "אל תבוא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך כל חי"^י – "כל חי" הם המלאכים, לעומת בני האדם שאינם "כל חי" אלא מורכבים מחיים ומות. אכן, אליבא דאמת, גם מציאות האדם, שהוא חי ומת, נקראת חיים, שהרי "ואתם הדבקים בהוי' אלהיכם חיים כלכם היום"^{יא} – כך ראוי לישראל בכלל, עם ישראל חי וקים, ולכל יהודי ויהודי בפרט ('דבקות הבורא' היא סוד ה'חיה' בנפש, מקיף הקרוב, ל דצלם). בראש השנה מבקשים "כתבנו בספר חיים טובים... כתבנו בספר זכויות". ספר לשון סיפור ולשון אור, ספיר. כלומר, להאיר את החיים שלנו ולספר בזכויותינו (זכות שייך לאור, 'זכות הראיה').

והותירך...

ממשיך הקדושת לוי: כאשר השם יתברך רוצה להשפיע לנו רב טוב וברכות אינו מביט בנו אם אנו ראויים אם לאו חס ושלום, כי רצונו וחפצו להשפיע לנו ואין טעם ברצון. דרגת "אין טעם לרצון" שייכת ל'גלגלתא' (שבה חסד דעתיק), אור אין סוף הסובב כל עלמין, "סבת כל הסבות" המסובב את הכל לטובת ישראל.

ומפרש "והותירך ה' אלהיך" וכו' – ה' לא יביט כלל בך ובמעשיך, הותירך בצד כביכול, לשון נותר ושייריים, וישפוט אותך רק לפי רצונו העצמי להיטיב לך. בראש השנה מתגלה הרצון העצמי של ה' להיטיב לישראל, מעל כל חשבון, "למעלה מטעם ודעת" שלו יתברך. דהיינו שההטבה היא 'תואר עצמי חיובי' לה' יתברך (כשיטת רבי חסדאי קרשקש, לשון חסד).

ח מיכה ז, יח.

ט ראש השנה יז, א"ב.

י שמות רבה ל, ט.

י נוסח תפלת יום הכיפורים, לפי תהלים קמג, ב.

יז דברים ד, ד.

"ויצאה זהיתה"

הערות במסכת גיטין

שלבי הגירושין

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבִעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מִצָּא בָּהּ עֲוֹנוֹת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ. וַיִּצָּאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר".^א

בפסוק הראשון האיש בלבד הוא הפועל, המשלח-מגרש. בפסוק השני האשה היא הפועלת, בשלשה שלבים "א] ויצאה מביתו [ב] והלכה [ג] והיתה לאיש אחר".

והנה, המלים "ויצאה מביתו והלכה" נראות מיותרות, ולכאורה היה די לומר "ושלחה מביתו. והיתה לאיש אחר". ויש לפרש: תחילה הבעל משלח את האשה לנפשה, הוא 'משתחרר' ממנה, הכל פעולת האיש בלבד. אך בפסוק השני מדובר על האשה, המבינה וקולטת במחשבתה שכעת היא כבר פנויה, תודעה חדשה אצלה, וזה "ויצאה מביתו", שגם היא מצידה יוצאת ממנו. בהמשך, תיבת "והלכה" היינו מה שהאשה הולכת ומחפשת זיווג חדש, ולבסוף "והיתה לאיש אחר". ובפנימיות: הפסוק הראשון, מעשה האיש, הוא כנגד עולם האצילות האלקי, היינו שהאשה עדיין אינה 'נקראת בשם' בפני עצמה אלא רק האיש פועל ומשלח. הפסוק השני, שלשת מעשי האשה, הוא כנגד עולמות ב"ע (המקבלים מהאצילות ויחסית אליו הם בחינת מקבל), כרמו הנודע: **בריאה יצירה עשיה** = ג פעמים **אשה**. ובפרט: "ויצאה מביתו" כנגד עולם הבריאה,

"ויצאה לבר" מתחום האצילות. בעולם הבריאה יש 'אפשרות המציאות', והיינו מה שהאשה מצידה יוצאת מרשות האיש וכעת יש לה אפשרות אמתית להיות לאיש אחר בהויה חדשה. "והלכה" כנגד עולם היצירה. עולם היצירה

'מוליך' וממשיך מעולם הבריאה אל עולם העשיה, סוד ו בשם הוי' כנגד התורה ("אל תקרי הליכות אלא הלכות", סוד ההילוך). בעולם היצירה יש 'מציאות כללית' (כמו מציאות במין, ולא פרטים), כמו שהתבאר שזהו השלב בו האשה 'פתוחה' לבן זוג חדש. עולם היצירה הוא עולם הדיבור, האשה מתעניינת בדיבור על קשר חדש. "והיתה לאיש אחר" כנגד עולם העשיה. עשיה לשון תיקון, והיינו הויה חדשה בנישואין חדשים, לא רק בדיבור אלא ביחוד ממש.

והנה חז"ל דרשו "ויצאה והיתה, מקיש הויה ליציאה [קידושין וגירושין]^ב, ומשמע ש'מדלגים' על "והלכה". בפשטות אין בזה קושי, כי סוף סוף הכל באותו פסוק, אך מכל מקום צריך ביאור (בפרט שבמכילתא^א אכן מצינו "והלכה והיתה, מקיש הויה להליכה"). אלא שהליכה היא רק הממוצע בין עצם היציאה, הגירושין, להויה החדשה, הקידושין. ובפנימיות: עולם היצירה, סוד "והלכה", מתבטל ונכלל בעולם הבריאה שלפניו ("ויצאה") ובעולם העשיה שאחריו ("והיתה"). שם מ"ה של עולם היצירה עתיד להכלל בשם ס"ג של עולם הבריאה ובשם ב"ן של עולם העשיה. וכן בסוד שם הוי', אות ו מתבטלת: תחילה נאצלה אות י, אחר כך נחלקה לאותיות ה"ה, ואז נמשכה אות ו, הארה מ"י, לחבר שתי ההי"ן, אך לעתיד לבוא ה"י עצמה תחבר ממקומה ה"ה, ואז "יהיה הוי' אחד".

ב קידושין ה, א ועוד.
ג עה"פ "וכי ימכור איש", שמות כא, ז.

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב.
א דברים כד, א.ב.

הסיפור החסידי

הבעל שם טוב | זוכר כל הנשכחות

הגביר שיתאכסן אצלו עד השבת. והנה, כאשר שמעו אנשי העיר כי משרת ותלמיד הבעש"ט הוא, ויתקבצו כולם לשמוע מעשיות. כי הורגלו אנשי העיר מעת גר הגביר אתם, לשמוע בשבת סיפורים מהבעש"ט.

ויהי בסעודת השבת, צוה הגביר לר' יעקב שיספר איזה דבר. והנה, שכח לגמרי כל המעשיות ולא היה יכול לזכור שום מעשה. ורצה לצייר צורת הבעש"ט במחשבתו, או תואר העיר מעז'בוז' ותואר החברים, למען יזכור על איזה מעשה, וגם זאת לא יכל. ונתייגע ר' יעקב מאוד להתבונן בזה, ובכל מקום אשר היה בדעתו לזכור ענין שיוכל להסתעף ממנו איזה סיפור מהבעש"ט – שכח זאת לגמרי כאלו נולד באותו יום. ויהי הר' יעקב כמבולבל מזה, וכל אנשי בית הגביר ואנשי העיר חרה להם מאד עליו, כי שיערו בדעתם כי שיקר אשר היה אצל הבעש"ט, ובוודאי לא ראה אותו מעולם. והגביר בעצמו שתק, ויאמר אליו: נמתין עד למחרת, אולי תוכל להיזכר.

ויבכה רבי יעקב כל הלילה, ויצייר צורת החברים, ולא הועיל לו דבר. כי שכח לגמרי איך להתחיל לספר מעשה מהבעש"ט, כאלו לא ראהו מעולם. ובסעודת שחרית של שבת שאלהו הגביר עוד הפעם: אולי נזכר איזה מעשה? ולא ידע להשיבו. אך אמר לו ר' יעקב: ברי לי כי אין זה דבר ריק, ומעולם לא קרה לי כאלה. ויאמר הגביר: נחכה עד סעודה השלישית, אולי תזכור. אבל לא זכר גם בסעודה השלישית דבר, ונתעצב מאוד. ונוסף לזאת, רצו כל אנשי בית הגביר לבזותו, ואנשי העיר הציקוהו מאוד בדברים. והצדיק ר' יעקב קבל הכל באהבה, והתייגע למצוא תירוץ וסיבה לזה, אבל לא נכנס שום אמתלא במוחו. והתפלא והתייסר

הבעל שם טוב קודם פטירתו קרא לתלמידיו, ויצוום איך יתנהגו וממה יתפרנס כל אחד. והיה אצלו תלמידו משרתו, ר' יעקב, ויאמר לו הבעש"ט: אתה תיסע לכל המקומות המכירים אותי, תספר מעשיות ממני ומזה יהיה פרנסתך. ויצטער ר' יעקב מאוד ויאמר: מה יהיה התכלית מזה, להיות נע ונד ולספר מעשיות? ויאמר הבעש"ט: אל תדאג, תתעשר מזה בעזרת השם.

וכאשר נגזז ארון הקודש, קיימו תלמידיו כל אשר צוה, ור' יעקב הנילנסע לכל המקומות ויספר מעשיות שראה, והתפרנס ברווח. ושנתים ומחצה מפטירת הבעש"ט, שמע כי באיטליה יש גביר אחד, הנותן אדום זהב בעד כל מעשה שמספרים לו מהבעש"ט. והחליט ליסע לשם, ויספר לו כל המעשיות שידוע מהבעש"ט, ויעלה לסך המספיק לו לכל הפחות לשנה. ויקנה לו סוס ומשרת ויכון לדרך ארוכה.

ובבואו לעיר אשר שם הגביר, וישאל לאנשי העיר עליו. ויאמרו לו כי הוא עשיר נפלא מאד, וחצרו כחצר המלך. והוא יושב ולומד כל היום ועל עסקיו הפקיד נאמנים, וזה כעשר שנים אשר בא לכאן וקנה פה החצר מאדון העיר. ויבנה בית הכנסת בחצרו ומתפללים שמה אנשי העיר בוקר וערב, ובשבת הולכים לשלחנו מרבית אנשי העיר. וכל סעודות השבת הוא מבקש שיספרו לו מעשיות מהבעש"ט, ואחר השבת נותן אדום אחד עבור כל מעשה.

וילך ר' יעקב אל הגביר, ויבקש שיודיעוהו על בוא משרת הבעש"ט, והוא יספר להגביר כנ"ל. ויען הגביר: ימתין עד השבת ואז יספר. וצוה

מאוד, והתפלל אל ה' כל יום השבת.

ולמוצאי שבת שלח הגביר עוד אליו: אולי נזכר דבר מה, ויגיד לוי? והדבר הזה הציק מאד את הצדיק הנ"ל, אשר בכל פעם שאלוהו: הזכרת? הידעת? וילך ר' יעקב לחדרו ויבך שמה, ויתאפק ויצא. ויאמר: אולי אין רוצים בשמים שאתעשר, או שאספר פה מעשיות הבעש"ט? הכלל יודע אנכי, כי אין זה מקרה חלילה. ועתה אשובה לביתי! וישלח לו הגביר עוד: ימתין ליום ג', ואם לא יזכור מאומה, אז ישוב. ויתמהמה ר' יעקב עד יום ג', ולא זכר מאומה. וילך לקבל שלום מהגביר, ויתן לו הגביר נדבה הגונה וישב על העגלה לנסוע. וכאשר כבר ישב על העגלה, נזכר מעשה נורא מהבעש"ט! וישוב הר' יעקב לבית הגביר, וישלח את משרתו להגיד לו כי נזכר במעשה יקר. וכניסהו הגביר לחדרו ויאמר: ספרה נא לי! ויספר ר' יעקב:

פעם, לפני אידיהם של פסח, היה הבעש"ט טרוד מאוד כל השבת. ותיכף אחר סעודה שלישית צוה לקשור סוסים, ולקח שלושה אנשים עמו ובתוכם הייתי אני. ונשב בעגלה ונסע כל הלילה, ולא ידע איש מטרט נסיעתו. וכאור הבקר ויבאו לעיר גדולה, ויעמדו הסוסים אצל בית גדול אחד והדלתות והחלונות סגורים. ויצוה הבעש"ט לדפוק בדלת, ותצא אשה זקנה ותצעק: מה לכם פה לעת הזאת אשר תובילו כולכם לטבח? כי יום הזה דוקרים הנוצרים כל יהודי היוצא מפתח ביתו, כי יום אידם היום. ואם לא ימצא עברי ברחוב, יפילו גורל על איש עברי וינקמו ממנו נקמת משיחם. ואוי לו לאשר ילכד בגורלם, כי מסחבים אותו מביתו ומענים אותו עד שנופל שדוד בידם. ועתה כאשר יראו הנוצרים כי באו לכאן יהודים מפולין, הלא תמותו כולכם וגם לנו יאונה רעה על ידיכם! ועתה, מהרו לברוח חוץ לעיר!

והבעש"ט לא השגיח בה, ותיכף הלך להבית ויעלה על העליה, וציוה להכניס החפצים, ואנשי הבית כולם שוכבים בקירות הבית, אין דובר דבר כי יראו. והזקנה נכנסה לבית ותריב עם הבעש"ט, ולא ענה לה דבר, אך הסיר הוילון מחלון אחד ועמד להסתכל. ותצעק הזקנה: למה הסיר הוילון?

ולא השגיח בה. וירא הבעש"ט, כי ברחוב העיר עומדת בימה גדולה. והמון רב נאספו אליה והמתינו להבישוף, ואחרי שעה קטנה נשמע קול פעמונים מבשרים על ביאתו.

והבעש"ט עומד בחלון ומסתכל, ופתאום קרא: יעקב! לך וקרא את הבישוף כי יבא אלי מהרה! וכשמוע אנשי הבית, ויחדרו: מה לך, חסר דעת, לשלח לטבח איש עברי? אברים אברים יקרעוהו ההמון! וירבו לקללו במר נפשם, אבל הוא לא השגיח עליהם כלל, ויצעק: יעקב! לך מהרה, אל תפחד! ואנכי ידעתי את שולחי, הלכתי בלא פחד ובאתי אל הבימה, ואין דובר אלי דבר. ואמרתי לבישוף בלשון עברי: הבעש"ט כאן! ויגד לי, כי

אחר הדרשה יבוא אליו תיכף.

ואנשי הבית ראו בחורי החלונות הסתומים כי הייתי אצל הבימה ודברתי עם הבישוף, ויחשו כולם ויפייסו את הרב עד בואי. אבל הוא לא שת לבו לדבריהם הקודמים ולא לדבריהם האחרונים, וכאשר השבתי לו מעשה הבישוף צעק אלי: לך עוד, ואמור לו שיבא תיכף ואל יהי שוטה. שבתי אל הבימה, והנה הוא התחיל לדרוש. סחבתי אותו בבגדו ואמרתי לו דברי הבעש"ט, ויאמר הבישוף להעם: חכו מעט ואשובה. וילך ויבא עמי להבעש"ט, וילכו שניהם לחדר ויסגרו הדלת כשעתיים, ויצא הבעש"ט ויצוה לנסוע משם תיכף. ומה היה עם הבישוף לא ידעתי, וגם שם העיר איני יודע עד היום והבעש"ט לא הגיד לי.

ויהי, כאשר כלה ר' יעקב לדבר, וירם הגביר ידיו וישבח לה'. ויאמר להרב: ידעתי כי כנים דבריך, ותיכף כאשר ראיתך הכרתי אותך, אך החשיתי. ואנכי אגיד לך המעשה, כי אנכי הבישוף! והייתי קודם יהודי, אך נפלתי לעמקי הקליפות והבעש"ט בחסדו הוציאני משם, כי אבותי קדושים היו ובקשו מהבעש"ט על כך. וידבר אתי הבעש"ט בחלום יום יום שאשוב מדרכי, והלילה ההוא הבטחתי לו כי באשמורת הבוקר אברח מן העיר טרם יאספו לשמוע הדרשה. כי בדרשה הייתי מדבר סרה על עם ה', ומחמם לבות הנוצרים להרוג איזה יהודי.

ועבודת חייו, היא לספר סיפורים. העמל הרב שמשקיע ר' יעקב בסיפור סיפורים על רבו, ויותר מכך – בהזכרות בהם, מובילים אותנו להתבונן בסוד הזכרונות שבתפילת ראש השנה:

ראשית, מיוחדת העובדה שלמספר קוראים יעקב, ואילו גיבור סיפוריו הוא ישראל – שני שמותיו של יעקב אבינו. בחסידות מבואה, כי יעקב וישראל הם הקטנות והגדלות של היהודי: ישראל הוא "לי ראש", ויעקב הוא "י עקב". על פי זה ניתן לתרץ שאלה ידועה: למה נקרא יעקב אבינו גם בשמו הראשון, גם לאחר שנאמר: "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך"? מה צורך יש בקטנות העקב לאחר שהגענו לגדלות הראש? על פי סיפור זה, נועד יעקב לספר סיפורים על ישראל...

רבי דוד מלעלוב אמה, כי לעתיד לבוא ילמדו 'מסכת דוד מלעלוב': מסכת חייו של צדיק, תורה היא. ומי יספר-ילמד אותה? הוא בעצמו! בכל יהודי, ובפרט בכל צדיק, יש שתי קומות: מי שהוא בעצם, ה"לי-ראש" שבו, ומי שיכול לספר את סיפורו, כולל כל המשברים, והנפילות שלו. חשיבות השמירה על היעקב שבך, הזוכר את גלגולי החיים ומספר אותם כמסכת הראויה להילמד, היא סוד הזכרונות של ראש השנה.

אולם, ביום שהוא כאשר קמתי באשמורת, נתגברה הקליפה מאד. וכאשר ראיתי כי הבעש"ט בא לכאן הייתי פוסח על שתי הסעיפים. עד ראיתי כי ההמון נתקבצו כולם, וכאשר פסעתי פסיעה אחת מביתי הרימו קול כל הפעמונים, לא הניאני יצרי לעזוב כל הכבוד הזה והלכתי לדרוש. וכאשר באת רציתי לדרוש קודם, כי גבר עלי יצרי, אבל כאשר קראתני שנית נהפכתי לאיש אחר והלכתי. אז נתן לי הבעש"ט תיקון ונעשיתי בעל תשובה גמור, וחלקתי חצי ממוני לעניים, ורבע הוני נתתי למלך שיניחני לנסוע למדינה אחרת באיזה התנצלות.

וצוה הבעש"ט מה לעשות לתיקון עוונותי בכל שנה, ואמר לי: בזאת תדע כי סרו עונותיך וחטאתך כופרה, אם יספר לך איש המעשה שלך. ועל כן, כאשר ראיתיך חזרתי בתשובה מאוד, וכאשר ראיתי כי נשכח ממך כל המעשיות הבנותי כי בעבורי הוא, כי לא נתקן עוד החטא כנצרך. ועשיתי מה שעשיתי, והועילה תפילתי בעזרת השם ותקנתי הכל. ואתה אינך צריך עוד לכתת רגליך, כי אנכי אתן לך מתנות אשר יספיקו לכל חיך.

אין ספק, כי על ר' יעקב ניתן לדרוש את הפסוק: "לספר כל מלאכותיך". כל שליחותו

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

מוזיקה יהודית לאומות העולם

רציתי לעדכן את הרב בנוגע לשליחות המוזיקלית שלי – הפצת מוזיקה יהודית מקורית לאומות העולם. ב"ה יש הרבה מאוד התקדמות חיובית, שמפתיעה גם אותי. יש הרבה התעניינות במדיה הכתובה והמושמעת בארה"ב ובאירופה, הן במוזיקה עצמה והן במקורות ובהשראה החסידיים. יצרנו קשר עם כמה מגדולי הסוכנים המוזיקליים בארה"ב, שמאוד התלהבו מהמוזיקה, ויחד אנו מקדמים את ההפצה ובע"ה מתוכנן לנו סיבוב הופעות באירופה. אני מקווה מאוד שההצלחה וההתעניינות החיובית ימשכו ונזכה לקדש שם שמים ולהביא את אור הניגון היהודי לכמה שיותר אנשים ברחבי העולם.

מענה:

מאד שמחתי לשמוע על ההתעניינות בעולם בעניין הנגינה ועל סבב ההופעות באירופה. אנא עדכן כל כמה זמן על ההתפתחויות.

בשיעור שלפני סליחות השנה דברנו על הצלחה – לסלק את כל המכשולים ולצלוח את הנהר לקראת היעד. היעד הוא להאיר את העולם כולו באור ה' ולהשמיע את הנעימות של ה', "דרכיה דרכי נעם", "נעים זמרות ישראל" – משה (שלקח עמו עצמות יוסף) מאיר אור ואילו דוד משמיע נעימות.

והרמז: **משה יוסף מאיר אורות** (אורות = תריג = משה רבינו) **דוד משמיע נעימות** = ז' פעמים **משה**. משה הוא השביעי כו' והכל כלול בו – "תורה [אור] צוה לנו משה גו'". ומשה היה יודע לנגן בכל מיני ניגון לפי שרש הנשמה של כל אחד ואחת – הוא הכיר את הניגון המיוחד של כאו"א. עלה והצלח!

רמזים, גימטריאות ובעלי מופתים

רציתי לשאול שתי שאלות. האחת, מהו היחס הנכון לגימטריאות ורמזים – האם נכון לתת להם

מקום וחשיבות רק כשהם מוסיפים טעם לעיקר ולפשוטם של דברים או שמא קובעים ברכה לעצמם ללא קשר לפשט [ואף אם סותרים אותן]? השאלה השניה היא, מהו היחס לבעלי מופת שמים? האם יש חסרון בהתפעלות מהמופתים שלהם? ומה היחס בנוגע לבעלי מופת שהינם יר"ש, אך אינם תלמידי חכמים – האם עצם היותם פועלים מופתים מעיד על מדרגתם בקדושה, על אף שלא למדו תורה?

מענה:

כל רבדי הפרד"ס של התורה משלימים אחד את השני. ברגע שאחד סותר לשני, יש כאן משהו שאינו אמת. אי לכך, חשיבות הרמז או הגימטריה היא רק אם הם תומכים את הפשט וההלכה.

בנוגע לבעלי מופתים, מי שזכה לרבי אמיתי אינו זקוק לאחרים, בפרט שכל האחרים באמת מפוקפקים, רק צריכה להיות אהבת ישראל כלפי כל מי שבשם ישראל יכולה.

כי קרוב אלך פזקר

קצרה בדרכה אל העיר...".

אני מניח שאת הספור הזה מכירים בלכם מגיל צעיר. חכמתו של הילד הצעיר, שנוצחה את זו של גדולי החכמים, מלמדת אותנו עקרון חשוב. עלינו לשאת את העיניים אל מעבר לטווח הקצר והקרוב אלינו ולחשב תמיד צעד אחד או שניים קדימה.

את העקרון הזה בוחר אדמו"ר הזקן להציב בשער ספרו הגדול, ספר התניא, בתור הסבר לדרך הלמוד ועבודת ה' אותה הוא מבקש להנחיל לנו בחבורו. האם ידעתם? על חבור ספר התניא עמל אדמו"ר הזקן במשך כ-20 שנה! זה אומר לי שכל מלה ומלה בספר נכתבה מתוך שקול דעת ומחשבה רבה, במיוחד בשמך על שער הספר.

וכך מתאר אדמו"ר הזקן את תכנון של הספר: "כי קרוב אליה הדבר מאד בפיא ובלבבא לעשותו" – לבאר היטב איה הוא קרוב מאד בדרך ארצה וקצרה בעזרת ה' יתברך!".

"סליחה, ילד חביב, מאיפה נכנסים לעיר?" את השאלה הפנה רבי יהושע, מגדולי התנאים, לילד שישב על אם הדרך במקום התפצלות השבילים. "תלוי", ענה הילד בתבונה, "לדרך הקצרה והארצה עליה לפנות ימינה, אף לדרך הארצה והקצרה פנה שמאלה". רבי יהושע חיג למשמע התשובה המפלגת ופנה ימינה, אל הדרך הקצרה והארצה. זו הביאה אותו תוך דקות ספורות אל מול פני העיר, אף הגישה אל שעריה הייתה חסומה על ידי גנות ופרדסים ובלתי ניתנת למעבר. סב רבי יהושע על עקביו וחזר אל פצול הדרכים, שם עוד ישב אותו ילד.

"מדוע הטעית אותי?", קבל בפניו החכם, "דרך זו אינה פשירה למעבר". "הוא אשר אמרתי בדרךי", השיב הילד המתחכם, "זוהי דרך קצרה בתחלתה, אף ארצה בסופה. לו בחרת באפשרות השנייה, בדרך הארצה והקצרה, היית מגלה עד כמה היא

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

מְחִיר בְּשֵׁיטָה

הבנתי את העקרון, ו... קדימה לעבודה! מה לא עשיתי? אצל אבא אין פספוסים כאלו. הוא קדם כל משהו את החלקים שבמארו לאלו שבחוברת ההסבר וסופר את כמות הפריטים. רק לאחר הטקס הוא מתחיל לעיין בשלבי ההרכבה, אבל בשום אופן לא מתחיל את השלב הראשון לפני שעבר בדקדוק על כל החוברת, עד סופה.

אז זהו, לא כך עשיתי. התקדמתי במהירות. חברתי את שני התומכים הראשיים אל המדפים, הברגתי את התופסנים בחזקה, הצמדתי את גב הארונית מאחור, והנה, הכל כבר כמעט מוכן! נותר רק השלב הסופי – הרקבת דלתות הזכוכית – אותו נתן לבצע כאשר הארון מורם ועומד יציב במקומו. היי הוף... בהרמה זריזה בעזרת האחים החביבים שלי בצענו גם את המשימה הזו, אבל אז חשכו עיני. אני מגלה שאת כל ארבעת המדפים הרקבתי בדיוק רק... הוף! במקום מראה עץ משיף מעטר פס עץ מכער את חזיתו של כל אחד מהמדפים, ובכלל תופסן דלת הזכוכית נמצא מאחור...

דְּבַתְרָבָה בְּכֵאֵת

כמו שאתם מבינים, וגם אני הגעתי למסקנה הזו, העבודה שלי מהירה אף פיזוזה. במהירות רבה הגעתי לתוצאה מרשימה, אלא שזו התבררה כטעות מבישה. לעמת זאת, עבודה יסודית

אבא שלי דיקן מארץ הדיקנים. אתם צריכים לראות אותו מטפל בתקלה בשמל או תולה וילון חדש בסלון. אחת ההנאות הגדולות שלי היא לעמד מהצד ולהתבונן במלאכתו היסודית ואני לומד מכך הרבה. הוא עורך מדידות, מחשב בראש, משרטט לעצמו על דף כל מיני רשומים ואז נגש למלאכה, צעד אחר צעד. אבל מה? אני בדיוק הוף ממנו. כשאני נדרש לעבודה בידיים אני מפעיל דבר ראשון את... את הידיים!

וזה מה שקרה בשבוע שעבר. אמא הזמינה ב'איקאה' עמודה חדשה לארון הספרים שלנו. כעבר יומים, בשעות אחר הצהריים, הגיעה הסחורה לבייתנו, ארוזה בקפסת קרטון גדולה. "רזי", בשורה לי אמא, "אבא מבקש שהפעם אתה תרכיב את הספרייה. הוא יחזר מאחר ולא יספיק לעשות זאת בעצמו." "ישששש!", צהלתי משמחה. גם פי אני אוהב הרקבות, במיוחד של רהיטים מ'איקאה', ועוד יותר מהידיעה שאבא סומך עלי.

פתחתי בזהירות את המארז ופרשתי את החלקים הרבים. מה הדבר הראשון שעושים? כמובן, זה אבא תמיד מזכיר לי: "קדם כל לקרא את ההוראות, והיטב". אבל 'היטב' של אבא הוא כנראה לא ה'היטב' שלי... עברתי ברפרוף על ציורי 12 שלבי ההרכבה,

וההתלהבות הופכים למטרה בפני עצמה – הם מותירים אותנו מרחוק, מחוץ לעיר. הלב מתעורר ומתלהב – אף מיד פכה, ואנו נותרים בחיצוניות הלב.

אבל מי שרוצה ללכת בדרךיו של אבא, של אדמו"ר הזקן, מבין שפדי לעורר את הלב באמת לעבודת ה' יש לשנות קדם את החשיבה. ללמד הרבה חסידות, בעמק ובחיות, עד שללב שלי לא תשאר ברה אלא להתלהב ולבער אל ה' בכל כחו.

שנופה להלך בדרך הארצה ולהגיע בקצרה!

שבת שלום ומברך!

5'

כמו של אבא אולי אורכת יותר זמן, אף מביאה את התוצאה המבקשת בצורה מלאה.

מה ההבדל היסודי בין שתי הגישות? אני נורא רוצה להרגיש גדול, להיות כמו אבא, ולשים כף אני עושה קצורי דרך, ומוכן להסתפק גם עם 'בערה'. אבא, לעמתי, לא צריך להיות כמו אבא, הוא כבר אבא! הוא לא מחפש להרגיש גדול, הוא גדול באמת.

זה העקרון שמבקש אדמו"ר הזקן ללמד אותנו בעבודת ה'. מי שרוצה את הדרך הקצרה לקרבת ה' מחפש אף להתרגש, להתלהב. רגש והתלהבות אינם דבר רע. להפך, הקרבה אל ה' יתברך צריכה להיות מרגשת בלב ובבשר הגשמי שלנו, אבל כאשר הרגש

ממליכים! עבודת ראש השנה היא עבודת המלכת ה'. כעבדיו־שליחיו וממליכיו של "המלך הקדוש" מוטלת עלינו שליחות – איננו מסתפקים בהמלכתו עלינו בלבד, מתפקידנו לדאוג להמליכו על העולם כולו. מלכות ה' באה לידי ביטוי גם במלכות בית דוד בארץ, כדרשת הזהר על מצות "שום תשים עליך מלך" – "'שום' לעילא, 'תשים' לתתא". את עבודת ההמלכה של ראש השנה עלינו לעשות בזריזות ובשמחה גדולה, כפי שהמליכו את שלמה בן דוד – "ויאמרו כל העם יחי המלך... ושמחים שמחה גדולה ותבקע הארץ בקולם".

גליון ראש השנה החגיגי חדור בענייני ההמלכה לכל גווייהם: שיעורי הסליחות מלמדים לומר סליחות עם דוד המלך ומחדירים לסליחות ממד של שליחות שמחה ומוצלחת אליה שולח אותנו מלכו של עולם. רמזי שנת תשפ"ג מלמדים אותנו שהשנה עלינו לעסוק בגילוי אחדות ה' דווקא מתוך ובתוך הריבוי ולפרסם זאת לעולם כולו – "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (חותם פסוקי המלכויות). ושיעורי ראש־השנה עוסקים בעבודת ההמלכה של "מלך הכבוד" לעילא ולתתא, בשני ימי ראש השנה הבאים עלינו לטובה. כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה – שנת מלכות ה' בשמים ובארץ!

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ר